

Stefánia özvegy trónörökösé főhercegnő rajza.
TERMÉSZETES SZIKLAHID (ARCO NATURALE) LACROMA SZIGETÉN.

STEFÁNIA ÖZVEGY TRÓNÖRÖKÖSNÉ KÖNYVÉRŐL.

MA rettenetes csapás óta, mely Rudolf trónörökös halálával szép ifju neje földi boldogságának végét vetett s az alig néhány éves hitvest és fiatal anyát szomorú özvegyre kárhoztatta, Stefánia főhercegnőről nem sokat lehetett hallani. A világ zajától, az udvar nyüzsgő életétől visszavonult bánatával, s úgy látszott, teljesen kis árvája ápolásának és nevelésének kívánja szentelni életét. Természetes, hogy a lesújtó csapás után vizsgálatására mindent elkövetett úgy a saját, mint tragikus végzetű férjének felséges családjá; de a mélyen sujtott ifju özvegy szórakozni nem kívánt s egyedül a mindent begyógyító időtől várta sajnó fájdalomának tumpulását.

Ez az idő a sebzett léleknek lassanként meghozta a ráemlékezést arra az áldott természetre, melynek ólén fiatal asszony korában, deli férjével együtt annyi gyönyört, annyi igazi, tiszta örömet talált. Hátba most, nehéz bánatában a vizsgálatának a kútfeje lesz?

S azóta hallottuk, hogy Stefánia főhercegnő asszony többször fölkeresi ama szép helyeket, melyeknek egy része az ő boldogságának tanuja volt. A bécsi Burgnak Schweitzer-hofi lakosztályából, a trónörökös párt az egykori kedves fészkéből gyakrabban tesz kirándulást Laxenburgba, melyben a feledhetetlen a mézes heteket élte; majd talibb kirándulásokra is elszánta magát: meglátogatta felséges szülőit, a belga királyi párt Laekenben, aztán nővérét, Koburg Lujza hercegnőasszonyt szent-antali kastélyában, gyakran téve kirándulásokat a természeti szépségekben oly gazdag vidékre. Aztán népebb helyeken is megfordult nyaranta, mint Ischlben s a közelében fekvő Neuberger kastélyban, honnan szépen fejlőd kis leányával, Erzsébet főhercegnővel, női turista ruhában nagyobb kirándulásokat tett a hegyek közé.

A természetnek zsongító hatását fájdalomra azonban talán sehol nem érezte annyira, mint a tengeren. A végtelen tenger nyugalmának látása, mondják, le szokta csillapítani a bánattól korbácsolt s a fájó emlékektől hányatott lélek háborgását is, és Stefánia főhercegnő föl is kereste a vizsgálatának ezt a kimerítő forrását majd Abbaziában, hol örömet ladikázott udvarhölgyeivel a ringó hullámokon, majd Miramarban, a szomorú emlékeztető Miksa császárnak és nejének, Stefánia anyai nagynénjének, az elborult lelkű Sarolta császárnéknak tündéri kastélyában, hol Lacroa szigetén, melyet bájos fekvésén kívül ő néve az tett kiváló kedvességűvé, mert feledhetetlen férjének szerénye volt. Ő szerezte, ő tette széppé, ketjük és gyermekük számára.

Elhunyt férje emlékét őrizni és kegyelettel ápolni, ezt tette a főhercegnő lelke kultuszává. Azért vállalkozott oly készséggel a férje által annyi szeretettel kezdett és folytatott népművei és földrajzi nagy munkája, «Az Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képen» védnök-ségére, föntartására és befejezésére, még pedig egészen a megkezdett irányban s a drága emlékü kezdeményező által megállapított szellemben. Ezt az irányt és ezt a szellemet senki sem ismerte jobban Stefánia főhercegnőasszonynál, a ki ott volt a mű első eszméjének megszületésénél, látta a terv körvonalait mindjobban kidomborodni, végre az ígét testté válni. Kettejük közös dolgozó-szobájában, melyet oly kedvesen irt le Jókai a «Vasárnapi Ujság»-ban, a költői kedélyű férj örömet közölte minden szép írást fogékony fiatal nevelő minden dolgozatát már vázlatában is, együtt állapították meg a hozzávaló képeket. Általában az illusztrációk közül a nevezetesebbeket, mielőtt sokszorosítás alá előkészítették volna, mind a magyar, mind az osztrák rész szerkesztője bemutatva a főhercegnőnek s az ő izlése volt a döntő fórum azok további sorsában.

Ez a benső részvétel a férj irodalmi munkásságában oly közös szellemi kört teremtett kettejük körül, mely megmaradt aztán is, midőn a kegyetlen végzet egyikőjüket belőle kiszakította. És Stefánia főhercegnő tovább élt e szellemi légkörben s egyedül folytatta férje irodalmi álmait. Kegyelettel ápolván mindazt, a mi reá emlékeztetett s mintegy öröklővén szellemi világát: csoda-e, hogy a gyászévek után úgy vélte férje emlékét tiszteletben tarthatni, ha irodalmilag is nyomdokába lép.

És választhatott volna-e ez új munkásság megkezdésére méltóbb tárgyat, mint annak a bájos szigetének a leírását, melyet a boldogság tanyáján szemelt ki a szeretett férj gondoskodása.

Már hónapok előtt értesültünk, hogy Stefánia főhercegnő Lacroa szigete leírásának tervével foglalkozik. A tervet sokkal előbb követte a tett, mint hinni lehetett, mert a gyönyörű kis munka, albumszerű nagy quart alakban, ime előtünk fekszik. Künast bécsi könyvtárnál jelent meg csinos kiadásban s jótékonyzélra árusítatik.

A 42 lapra terjedő munka díszesen vászonba van kötve s már a kötés tábláján ott látni színes képen a tengert, hátul Lacroa szigetével. A czim után következő lapon a lacromai kastély rajza látható, utána a régi apátság kapujának képe, melyen fölül e régi fölírás olvasható: «Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.» Aztán a felséges szerzőnő ajánló sorai: «Vajha sikerült volna felköltenem olvasóim figyelmét és érdeklődését hazánk szép partvidékének egy kiválasztott kis darabja iránt.»

Sikerült. A sziget leírása, mondhatni, kezdetől végig egy lendületes szép költemény, melyben a megfigyelés élessége, az előadás ritka bájával párosul s emlékeztet azoknak a leírásoknak a legszebb helyére, melyeket oly jól ismerünk — Rudolf trónörökös úti rajzaiból. A ki ezekre visszaemlékezik s összehasonlítja a főhercegnő jelen munkájával: lehetetlen föl nem ismernie a rokonságot a két szellem között, irodalmi képességeiknek ugyanazon fejlődési iskoláját, írói egyéniségüknek azonos szabását.

A Lacroa szigetét Raguzá felől feltüntetés érdekes kép után veszi kezdetét a költői leírás. «Nápolynak szerencsés éghajlata alatt, csaknem tropikusnak mondható növényzetnek minden bájával gazdagon díszítve, szemben Raguzának tisztes, régi városával merül föl a kék Adriának csendes, szelid hullámaiból egy bűbajos sziget. Lacroának hívják s leírását nyújtani célja e szerény lapoknak.» Így kezdi meg művét a felséges szerző. És aztán fest és fest meleg, ragyogó színekkel s azzal a ritka képességgel, hogy híven varázsolja az olvasó lelki szemei elé, a mit láttatni kíván vele.

«Gyönyörű fekvésével, — így folytatja, — Lacroa egy örökké zöld tündérszigetnek hasonlít s megérdemli, hogy «Adria gyöngye» legyen a neve. A merre a szem csak tekint, festői pontok, változatos képek kötik le mindenütt. Zavarlatlan kékségében terül dél felé a végtelen tenger, ezüst gyanánt csillognak és ragyognak rajta az apró, tajtéktarajás habok, magasztos nyugalom uralkodik a tágas viztükrön, nagy-szerű ellentétben Csernagóra hótól fedett hegy-óriásaival, a montenegrói hegyek komor, élesen szakadékos sziklatömegeivel, melyeknek meredek, vadul szakgatót oldalai terraszokban futnak alá egész a Brenno-öböl partjáig, hogy aztán ismét még meredekebben és még kopárabban, de elevenítő színekkel merüljenek föl Raguzá városa mögött . . .

«Minden évszaknak, — kivéve a nyarat, mely gyönyörű, délszakilag forró, — megvan Lacroa-mán a maga bája. A tavasz, mint mindenütt, itt is leggazdagabb áldását tárja ki a virágok sokaságában, melyek felülmúlják egymást színben és szépségben, s melyeknek illata szinte kábít. . . Az ősz itt délen nem a méla elhalás évszaka; magikus világítása oly színek varázsol elő, melyeket nem utánozhat festő esete: a világos sárga ockerszíntől a legsötétebb pirosig, mely meleg és eleven, s melybe a mi dolomitvilágunk csak nagy ritkán, Alpes-izzáskor öltözik. . . A tél szép és szelid. Én magam is értem rajta napokat, oly verőfényes, meleg napokat, a minőket csak a délszak bir fölmutatni s melyek itt hónapokon keresztül követik egymást, öröme azoknak a megfagyott kedélyeknek és lelkeknek, melyek fölkeresik.»

Ilyen hangon van tartva a sziget leírása, melyre fölötté érdekes történeti vázlat következik. Szent Bence jámbor szerzetesei kötötték ki a szigeten hajdan és itt, véd-szentjök tiszteletére, ki Raguzá városát csodamód megmente a tüzenyészettől, kolostort építettek. Rodinus bosnyák király lesz védőjük és pártfogójuk, ki gazdag adományokkal árasztja el; III. Ince pápa infulával tünteti ki a lacromai szerzet apátját. A vihar itt veti partra a keresztes hadak legnépszerűbb alakját, orosz-lászló Rikárd királyt. Aztán jön a hanyatlás, elfeledtetés kora.

Az 1859-ki háború idején azonban az törté-nik, hogy a Lacroa és Raguzá közt czirkáló «Triton» nevű brigg löporkamrája meggyúlad s az egész hajót szétveti. A pusztulás színhelyén megjelen Miksa főherceg tengeragy, az ural-kodó testvéröccse. Ekkor tűnik szemébe a kies sziget, melyet meglátogat, megszerez s Miramare módjára paradicsommá varázsol, építvén reá egy gyönyörű csendes menedékhelyet, a mely örömet, békét és élvezetet nyújtott, bármint tombolt körötte a vihar.

A nemes főhercegnék, az utóbb oly gyászos véget ért mexikói császárnak a főhercegnő Lacromáról irt több hangulatos költeményét közli, melyek a 60-as évek elején keltek, s melyeknek sajtósága hangja mind e sziget szépségeit zengeti. E költemények közül magyar fordításban alább közlünk mutatóványt. A főhercegnő aztán szerényen elnézést kér az olvasótól, hogy e költői dícséretnek után prózában folytatni meri a sziget leírását.

Pedig bizony nincsen oka reá. Az oly helyek, minő e műben például a tengeri vihar, vagy a szigetbeli liget leírása, bátran foglalhatnak helyet bármely irodalom szépprózai jeles termékei

között. E művecske nem csupán írói hivatottsággal, de egyuttal oly meleg szeretettel is van megírva, mely felséges szerzőjének teljesen biztosítja azt a célját, hogy boldog napjai e kies színhelyének ahhoz e hálás érzelmeihez méltó irodalmi emléket emeljen.

Az érdekes munkát nem kevesebb, mint tizenkilenc szép kivitelű rajz díszíti, melyet mind a híres csász. és kir. kamarai tengerfestő, Perko A. művész készített.

E képekből lesz talán alkalmunk utóbb mutatóványt közölni. Ez alkalmunk két másik képet közlünk Lacroa szigetéről, melyek annál érdekesebbek, mivel ezeket ugyanaz a mesteri kéz rajzolta, mely most a szigetnek oly szemléltető leírását adja. Stefánia főhercegnő maga vetette papírra a szigetbeli két szép részlet rajzát, és pedig az «Osztrák-Magyar Monarchia» számára, hogy a művet, melyen a boldogult trónörökös lelkével szöggött, ezzel is érdekesebbé tegye. E műnek Dalmáciáról és szigeteiről szóló részéből mutatjuk be a főhercegnőnek e két rajzát, melyekhez most megjelent munkájában a következő leírát adja:

«Nagyszerűnek mondható Raguzából Lacro-mába az átrándulás az alig egy tengeri mérföld szélességű tengeri csatornán, ha csendes időben sötétkék ég borul fölénk s a nap sugarai ezernyi gyémánt módjára szikráznak a ladik és evező-lapát által fölfordított habok tetején; mennél inkább közeledünk a szigethez, annál jobban kiveszi fülünk a sziget számtalan öblében s az azt környező szirteken előlő hullámok melodikus zajgását. Egyre sürűbb és gazdagabb lesz a tenyész, egyre fűszerebb, balsamosabb az élénkbe áramló levegő. A szív fennem dobog a nagyszerű természet látásán s emelt lélekkel köntünk ki a kis miniatúr-molnól, mely a szigetnek egy mélyen bevágódó öblében kikötőül szolgál. A költőiesen lámpával ellátott magas vasoszlop éj idején kikötői világító tornyul szolgál a kisebb járművek számára, mert a nagyobbakat a szigetet meg nem közelíthetik. Jobb kézre egy egyszerű ház látható: az igazgató és a kertész lakása.

«Fölhaladunk néhány kölepesőn s a délszaki flóra minden bájában dúsan pompázó csodaszép kertben találjuk magunkat, minden ösvénye főfőhöz kavicsos, a melynek

«A pálmák és exotikus növények, az oleander-és babérfák, örökké zöld bokrok, myrtilusok, pystaceák, magas tövű erikák árnyékában jutunk el a romjainban is tiszteletet gerjesztő régi apátság dűledékein át a várkastélyba. . . E kastélyból egy keskeny ösvény egy pompás Pinus picea-, Pinus maritima-, Pinus halepensis- és Quercus sempervirens-erdőbe vezet. . . Órákat, napokat lehetne itt átálmodni, legkisebb nesz sem zavarja a felséges csendet, csak a növényvilágban van élet. . . A tenger felé kanyarodik utunk s im ott állunk egy új kép, a szigetnek egyik legérdekesebb pontja előtt, a «mare morto» partján, egy tengervízzel telt sziklakatlanál, melyet földalatti csatornán keresztül táplál az Adria, s melynek ép úgy megvan a maga apálya és dagálya, sőt még vihára is, mint az anyaten-kodó testvéröccse. Ekkor tűnik szemébe a kies sziget, melyet meglátogat, megszerez s Miramare módjára paradicsommá varázsol, építvén reá egy gyönyörű csendes menedékhelyet, a mely örömet, békét és élvezetet nyújtott, bármint tombolt körötte a vihar.

Ime, a főhercegnő a képeket, melyeket évek előtt rajzolt, így festi ki tollal.

Mi a jelen közleményt a felséges szerzőnő néhány kevésbé ismert arcképek bemutatásával rekesztjük be. Az első lapon látható képünk Stefánia főhercegnőnek legújabb arcképe, a másik a félgázás éveiből való.

Az özvegy trónörökösének a tenger iránti, most megjelent műben is nyilatkozó különös vonalmát kívánja illusztrálni az a két kép is,

melyet ez alkalmommal bemutatunk. Az egyik Stefánia főhercegnő ladikon látható udvarhölgyével, Pálffy grófnővel, ki az evezőket kezeli, míg a trónörökösé a kormányt igazítja. E kép abból az időből való, mikor a főhercegnő a Fiume melletti Abbaziában tartózkodott s gyakrabban tett hasonló kirándulást a tengerre.

Nagyobb képünk még korábbi. Az 1885-ki év őszének ugyanis azt a részt, mikor Rudolf trónörökös a hadgyakorlatokon volt elfoglalva, ifju neje, akkor két éves leánykájával, Miksa császárnak adriai kedvenc kastélyában, Miramarban töltötte, melynek terraszáról sokszor me-rengett el tekintetével a tenger sima tükre fölött, mely derült és mosolyog, mintha azzal, a ki ezt a páratlan kilátást teremtette, nem is történt volna semmi a nagy oceánon túl. A trónörökösé bizonyony sokszor elgondolkozott e kastély alkotóinak szomorú végzetéről, s ki tudja, nem szállta-e meg ifjú lelkét ilyenkor valamely balsejtelem? . . . A tenger sem a mult-ról, sem a jövőről nem tud, megmarad a maga változatlanóságában s bármi történjék az ember között és azok lelkében, — ő azért olyan, a minő volt, derült és mosolyog . . .

MIKSA CSÁSZÁR VERSEIBŐL.

Mutatóvány Stefánia főhercegnőnek «Lacroa» czimű most megjelent művéből.

Lacroa.

(1860. július 17.)

Kék Adria hullámain,
Természet zöld játékszere,
Állsz, kis sziget, oly bájjal im,
Mint a szerelem képzele.

Habszülte szép tündértanya
Mint drágakő égsz a napon,
S szelíden lengsz, mint egy csiga
Az egyre tánczólabon.

És e csigában most ime
Az én kincsem, a gyöngy, pihen, —
Szerelmi üdv dís ékköve,
Legdrágább kincs a tengeren.

Holdas éj.

(Lacroa, 1860. szept. 1.)

Méla, csöndes nyári éj
Szép álmokba ringat lágyan —
És a lélek útra kel
Virrasztván szerelmi vágyban.

Tündértánc a hold körül,
Ezüst fátylat hajt a szellő
A tengerre, fölmerül
S int a búvós lantú sellő.

Halkan ér a habmora
A holdfényes partfövényhez;
Messez földre hév sohaj
Hódolattal száll a széphez.

Erdő mélyén átleg
A szerelmi vágy fohásza;
Tündérmű kezd ünnepet,
Csendnél dévny kacagása.

A világot szerelem
Hatja át, bent ifju szárnyat
Zöld virányon, tengeren —
És a szívbe is beárad.

A FELÜLTETÉS.

Falusi kép.

Ira Gyarmathy Zsigáné.

I.

Az árkokban vizek csörgedeznek, a kerítések mellett tyukok kaparásznak, a kapuk előtt gyermekek labdásznak, a nap fényesen ragyog: tavasz van. Tavasznak kell lenni, mert a «ron-gyos» zsidó is megérkezett és taligája mellé sor-

jában ki is rakta rózsás porcellánjait és sorjában jönnek a rózsás arczu, piros eszimas hajadonok, hogy ékes porcellánt cseréljenek foszló varrottasáikkal, melyeket régenporló dedányáik varrtak. A fecskek is haza jöttek és fehér melleikkel ott nyilaznak a fehérvirágu kökönyfák között és ha mindezek után valaki mégis kétségbe vonná, hogy a tavasz megérkezett volna, van annak egy csalhatatlan módja tisztába jönni a dolog felől. Ha az urilak tájékán fővárosi emberek szívják a «jó levegő»-t, akkor minden bizonyony el-mult a tél. Es most két kocsi-ra való vendég dícséri a verandán a falusi élet báját, így hát bizonyonyan itt a tavasz. A fővárosi ember lelke-sül a falu szépségein, — de nemcsak a piros eszimasokon! — és minden faragások utcaajtón belől egy egy kis paradicsomot vél; magasztalja a romlatlan népet; mohón szívja a pompás hegyi levegőt; dícsér mindent, mód nélkül el van ragadtatva, aztán . . . no aztán, midőn magára marad, megkönyebbülten felsohajt s azon kezd csodálkozni, hogy ugyan miként le-het egy ilyen helyen átélni az egész életet!

Bizony a helyekkorri emlékeknek aranyos fénye kell, hogy hulljon azokra a dolgokra, melyek a későbbi időkben is elbájolnak; ez a fény zománcozza be a falut s az emlékek édes hatása alatt megrezen szívünk, úgy a kis hárang kongsására, mint a bárányok bégetésére . . .

És az urilak verandáján a két kocsi-ra való vendég ezen alkalmommal a journalistikából telt ki. Egy tekintélyesebb napilap szerkesztője tanuló-társra volt a háziurnak, Kálmány Kálmán-nak, s nem egy ízben mutatott hajlandóságot egy meghívás elfogadására és nem mondatta magának kétszer, midőn egy ízben a jó levegő-ről és helyekről úgy alakult a beszéd, hogy egy meghívásnak is bevált.

Ápril közepe táján, a húsvéti ünnepek szom-batján, megérkezett a szerkesztő, Kéry Dezső, élénk kis feleségével, még élénkebb négy kis gyermekével, sógorával és unokaöccsével. Az unokaöcs Kéry Endre, negyedéves jogász és a lapnak belmunkatársa. Vidám fiú s épen nem veszi szívére azt, a min a másik ifju, a sógor, el szokott szomorodni. A sógor, Vértes Zoltán, falun nőtt, édes anyjának jó fia volt; az erdő hátsóiban sok szép dolgot olvasott, még többet ábrándozott, míg végre maga is írni kezdett, s most már egy regényét közli a Kéry lapja, és az ifju is fővárosi lakos lett. De sehogysz tudja megszokni azt a világot, a hol minden kis ember nagy ember akar lenni és minden nagy embert kis emberré akarnak összelapítani.

Kéry Dezső eszes arczú, szűrő tekintetű, kopaszodó férfi; szájszögleteiben egy vonás inkább gúnyos, mint szellemes kifejezést ad arcának. Ettől a vonástól tart Zoltán; mikor ez megéle-sedik, ő azonnal menekül, mert tudja, hogy sógora most gúnyt űz valakiből, a mi az ő érzé-keny kedélyét végtelenül sérti.

II.

A vendégeket, a mint leszálltak a kocsiról, azonnal a terített asztalhoz hívták, s mig bent pohárköczeitások között folyt az ebéd és a vidám beszéd járja, künn épen csak annyi tava-szi eső permetezett, hogy a föld páráját és a bomló rügyek illatát még áthatóbbá tegye. Mikor a társaság a verandára kikerült, min-denki önkéntelen mély és kejes lélegzettel szívta be a tavasz balsamos legét.

A házigazda finom szivarokat hordoz végig és megveregeti a Kéry Dezső vállát s azt mondja, hogy a szivar mellett szívja ezt a pompás leve-gőt is, mert ilyet nem kap a fővárosban.

— Mikor az őserőnek ilyen erős lüktetését érzem, — folytatja a házigazda, — és látom a

természet ujászületését, így, a feltámadás előestéjén, egészen átjár a halhatatlanság hite.

A Zoltán ábrándos tekintete felcsillan és közelebb lép Kálmánfyhoz. A szerkesztő mélyet lélegezve egy oszlophoz dől és úgy tekint ki a valóban gyönyörű tájra.

— Már az igaz, hogy pompás, nagyszerű levegő ez, ha mindig ilyet szívhatnék, talán még az én kedélyem is befogadná a továbbélés lehetőségét... majd ha tovább élek valamelyik tökéletesebb bolygón, akkor majd szerkesztek ott egy tökéletesebb lapot...

— Ezt még ezen a bolygón is megtehetné a sógorod! — súgja Endre Zoltánnak és akkorát nevet hozzá, hogy cseng bele az üvegfal.

Kéry Dezső kissé visszafordítja fejét és azt mondja, hogy ennél a tavasznál még Zoltán sem tud szebbet csinálni a novelláiban. Az ifju elpirul, mert tudja, hogy sógora az ő munkáiban sokalja a napsugárt, madárdalt és az erdő teménytelen búját. A háziasszony nyomban az ifju védelmére kél:

STEFÁNIA FŐHERCEGASSZONY UDVARHÖLGYÉVEL, PÁLFFY GRÓFNŐVEL, ABBÁZIÁBAN.

— Zoltán nagyon helyesen cselekszi, hogy nem száll alá a divatos naturalizmus sarába: a kinek szárnya van, repüljön fenn, a tiszta kék azurban, mert az igazi tollakból való szárny önkéntelenül röpit és nem üli meg a sarat, mint a papírsárkány szokta. — Azután elismerő szavakat mondott a folyamatban levő regény szép helyeiről, a mivel mély hálára kötelezte a szerény ifjút. És mikor arra tért, hogy Erne is — a ház egyetlen növendék-leánykájá — olvassa az ifju műveit, mert úgy ír, hogy mindig oda meri adni a kis leányának, akkor már olyan elégtételt nyert, a mit oda nem adott volna még az akadémia kedvező bírálatáért sem! S így teljesen felesleges volt a Kéryné figyelmeztetése: — No, édes Zolti öcsém, erre ugyan büszke lehetsz, mert Mari pártatlan nevelést ad az ő egyetlen, gyönyörű kis leányának...

S míg az anya kellemes érzések között hallgatja, mint diesérik leányát és arra gondol, hogy a kis fiúk kedvességét is meg kellene ám látni, Erne kipirulva készíti az ünnepi krémeket és tortákat, s a nyitott konyhaablakon kiszáll a tavaszi légből a sülték és sütemények illata és

kihalszik a bárdok koppanása és a mozsarak csengése.

— Ez az igazi ünnepszombat! — mondja Kéryné, öcséséhez fordulva, — ird le épen így, az aztán tudom szép lesz!

E közben óriás tálczákon finom borokat és frissen sült párolgól kalácsot hoztak ki a csinos lányocselédek, kikről a jogász megjegyezte, hogy nagyon szép — az öltözékük; pedig hát csak az arczukat nézte. Kéry Dezső összetette kezét s úgy fordult a háziasszony felé:

— Kegyelem, nagyságos asszonyom; ne kínáljon semmivel, hiszen meghalunk, ha még eszünk!

A háziasszony kegyelmezett; de nem így a konyhából előrohánó gyermekhad. Ujongva hozták a piros tojásokat: kezökön, arczukon, ruhájokon meg lehetett számítani hány színben festettek ma tojást; megrohanták szülőiket és erősen követelték, hogy kóstolják meg a tojásokat, hiszen megígérték még oda haza!

— Nincs, nincs a falusi életnek párja! — lelkesül Kéry Dezső, a mint kis, vérszegény

kedvenceit kipirulva látja, — mindig az volt egyedüli vágyam, hogy egy elrejtett kis faluban legyen egy fehérfalú házikom, a ház hátmögött régi gyümölcsfák és tarka vadvirágok, a pázsitos udvar sarkában egy jól kérérdző tehénkével...

Endre jogász felnevet:

— Kedves bátyám. Ezzel a falusias hangulattal fel akarsz-e valakit ültetni, vagy pedig hálakifejezés ez a háziak iránt?

— Én azt hiszem a kettő együtt, — jegyzi meg Zoltán.

— Zoltán, te azt hiszed, hogy én rideg szívű ember vagyok, a miért sokszor látod gyűnyösséget; de lennél csak tíz év óta szerkesztő, mint én, s látnád az emberek ezerféle gyöngéjét, az apró-cseprő hiuskodásnak neveltségességét, bizony nem hiszem, hogy minden szendesség daczára néha kedved nem jönne a nevetnivalón nevetni!

— Oh engem valakinek a gyöngye oldala sohasem ösztönözne arra, hogy épen ott üsse... Endre a nők felé fordult.

— Lám, engem nem vádol Zoltán s mégis

nagysádek azt mondják, hogy gúnyolódó vagyok; pedig én sohasem gúnyolódok, csak tréfálok néha...

Kéry Dezső, azt mondja, hogy ő is csak így tesz, de az emberek nem akarják megérteni a tréfát! Zoltán szelid hangon jegyzi meg:

— No, akkor nekem igazán nincsen érzésem a tréfához, mert a ti tréfátokat gúnynak és felültetésnek tartom.

A háziur azt igéri, hogy ő is hozzá szól ehhez a dologhoz, ha vendégei előbb meglocsolják a torkukat, Kéryné pedig azt indítványozza, hogy semmi esetre se vitakozzanak, inkább tegyenek egy sétat azon a gyönyörű réten, melynek friss zöldje olyan hívón mosolyog ide, ott futkosnak a gyermekek is a bányók között...

— Nem vitakozunk, csak iszunk és beszélgetünk feleség, s ha lehet, ne mozduljunk még innen, mikor itt olyan jó!

És a háziur így kezdi a véleménynyilvánítást:

— A hol nevetni valót kapok, ott én sem sírok; de azért még sem szeretek az embereken kikapni,

ha csak épen elkerülhetem; de néha igazán elkerülhetetlen...

— Ilyen esetet én nem ismerem, — szól közbe a fiatal író.

— No, édes öcsém, mutatok én ilyen esetet még az ünnepek alatt! Vannak öntelt ostoba emberek, a kik az első pillanatban rettenetes hajlamot mutatnak a felülésre: ezeket vagy ott hagyjuk, vagy lovagoltatjuk...

— Hát inkább hagyjuk ott!

— Igen, ha történetesen nem házigazda az ember! De többet mondok: öcsém nem lesz házigazda és mégsem fogja ott hagyni, s ha csak egy parányi humorérzéke van, nevetni is fog rajta, mert Kasor Gazsi...

— Kasor Gazsi! kiált Kéry Dezső, hiszen ez az én vad journalistám; hát itt lakik Kasor Gazsi! Senkit még ember annyit nem kintott mint ez a Kasor: rám zúdít vezércikket, polemizál, megyét szervez, államgazdász, vámuügyeket bonyolít, rettenetes ember, s hozzá még a nevét így írja alá: «Kasorváry Kasor Gáspár hites ügyvéd m. bizottsági tag és hajdani marosvásárhelyi kancellista.» Dagályos vidéki leve-

leit pedig a Halomfi névvel disziti. Szerencsétlenségemre egyszer valamit közlöttem tőle s az óta mint munkatárs folyvást küldi dolgozatait és tiszteletpéldányért sürget...

— De a mint látom, nem valami nagy sikerrel, mert minden reggel hozzám kopogtat be a lapod után, ilyenkor aztán előszámítja minden jeles dologát, a mit csak kancellista kora óta cselekedett, mint ellenállhatatlan hódító, mint nagy jogász... Mikor sokat emlegetett kancellistaságából haza került és szülői is egyetértettek vele abban, hogy a világon a legkülömb ifju Gáspár, elhatározták, hogy most már itt a házasság ideje; igaz ugyan, hogy a fiuhoz méltó leány nincsen hat vármegyében; de hát tekintettel a Kasor névre, mégis csak szükséges. A házasság elé minden alkalommal egy kis akadály gördült; mert a kiket Gazsi és a szülői méltóknak találtak magukhoz, azok megdölgötlan könnyelműséggel kosarakat osztogattak. Így ment az több éven át, míg a végén egy fonnyadó virágszál, egy ősi Zurdokfalvy leány kezét nyújtotta Gazsinak és meg volt róla győződve, hogy rangon aluli házasságot köt. Szóval a Zurdokfalvyak gögösebbek voltak a Kasoroknál is, és ebben az arányban még azoknál is szegényebbek. E frigynek nem mondtak ellent a Gazsi szülői sem, mert a jó születést beszámították egy középszerű hozománynak. Aztán még az is lehetséges, hogy a nagy jogász majd visszapöröl valamit a Zurdokfalvy vagyonból; erre számítottak a leány szülői is, s így örömmel adták áldásukat a frigyhez, szóval bele volt minden ember egyezve a házasságba s azért sokan el nem tudták képzelni, hogy a lakodalom előtti hajnalon miért szöktette el Gazsi Zurdokfalvy Emiliát...

— Hát elszöktette?

— Persze, hogy el; mert így kívánta azt a regényesség: épen akkor táján elolvasott néhány lovagregényt és a hatásukat maig sem józanodta ki; van rá eset, hogy olykor még a «körmönfont» jogászságát is háttérbe szorítják lovagi kalandjai s ilyenkor a «nőm elrablása» játssza a főszerepet. Néha pedig bámulatos módon zavarja össze a «nyomás» pörökét a mithológiával — ez is kedvenc tárgya — és az udvarlással...

— Hiszen ez egy jeles ember! És Kéry Dezső felkapva poharát, innilyvánítja, hogy a vad journalistáért innia kell.

Míg a poharak összecseengnek, egy köpözös alak lép a veranda elé; a házi asszony elpirul és ösztönszerűen tekint Zoltánra, a ki megértve a nézést, szintén biborpirra gyül.

— Isten hozta, édes Kasor, — siet az üdvözléssel Kálmánfy, a mi jó figyelemzetés a férjnek, hogy ne folytassa beszédét. A házi úr gyorsan összeszedi magát és könnyedén szól:

— Szervusz, Gazsi pajtás! épen aproposra jössz, éretted üritenk poharat... Tehát a kiért ittunk, a kit hírből már úgy is ismertek, hadd mutassam be nektek Kasor Gazsit...

Kasor közbe vág:

— Kasorvári Kasor Gáspár hites ügyvéd, az ügyvédi kamara tagja és hajdan marosvásárhelyi kancellista... eh! de az már régen volt, el sem hinnék, hogy milyen régen!

Negédesen megringatta derekát és elégülden kérdezte, hogy hát miről is emlegették az öreg legényt? A szerkesztő bemutatja magát Kasor-

nak, a két fiatal embert pedig Kálmán mutatta be.

— Örvendek, örvendek... így hát mindnyájan irodalmi emberek vagyunk; mert hát mikor pihentetni akarom az elmémet, magam is foglalkozom irodalmi dolgokkal... aztán végig

Stefania Özevgy Trónörökösne Főhercegnő. (1890.)

RÉSZLET A LACROMAI PARKBÓL.

néz a két fiatal emberen és elégülden mondja.

— Csakis az irodalmi téren versenyezhet velünk a mostani fiatalok. Hej! mert nem ilyen legények voltunk mi hajdan; de nem vagyok diésekvő ember és nem hasonlítom össze ma-

gamat, mint marosvásárhelyi kancellistát, nem, egyikkel sem; de annyit még is mondok, hogy ha azon a híres szürkemen ide vágthatatnék és a hölgyek előtt...

Kéry Dezső megdöbbenve szól közbe:

— Az istenért, ügyvéd úr, ne ijesztgessen! Hiszen ha ön ilyeneket forgat az eszében, akkor a szürkéje nélkül is nagyon veszedelmes ember!

Persze hogy az vagyok! gondolja a koros Don Juan, de szerényen mosolyogva mondja:

— Most már nem hiszem. Ámbár nagyon jól tartom magamat, senkisémm hinné el, hogy hány éves vagyok — és ebben az egyben igaza is volt. És ekkor eszébe jutott, hogy a hölgyek vajjon nem fogják-e őt lovagiatlan embernek tartani, hogy még egy bókot sem mondott nekik. Röptében megeresztett egy pár dagályos mondatot, a negyvenes évek irodalmi nyelvén, a mibe egészen belehevült; azután kissé elhallgatott, zsebkezdőjével megtörülgette sötét vörös fényes arcát, vasos, peczkes nyakát még hátrább szegte s kissé karikálábain negédesen himbálta magát.

— Az igaz, hogy az ügyvéd úr felett nyomtalanul tűnnek az évek, legfőkébb férfias erejét növelik! — És Kéry Dezső mosolyogva csap az ügyvéd vállára, az pedig úgy gondolja, hogy ez szent igaz, mert a mennyivel fiatalabb volt kancellista korában, most annyival férfiasabb. Végre is a férfikor javában, tele tüzzel, most sem lehet utolsó legény Kasor Gáspár! S ezen megállapodás alapján olvadó, de egyáltalán hódító tekintettel néz a Kéryné szemébe és folytatja erős bókjait. Zoltánon kívül az egész társaság jól mulat, mig egyszer úgy tesz, mintha megszokná a dolgot és szigorú pillantásokat vet az udvarlóra. Kasor félreuzza a háziurat — Kálmán! ez a te barátod egy Othello, nézd csak mint forgatja a szemét... hiába forgatja, mert most is vagyok olyan legény, mint ő!

— Vagy bizony még különb is, Gazsi!

A poczakos vén udvarló jónak látja ezt a félrehuzódási alkalmat arra használni, hogy egy nagy sörös poharat teleöltönsön borral s azt hirtelenében «letárgyalja» s e közben elhatározza, hogy még sem folytatja tovább az udvarlást, legalább addig nem, mig eldől a tiszteletpéldány sorsa; igaz ugyan, hogy a lapot most is olvashatja, de még is egészen más lenne az, ha a falubeliek és maga a postás látnák, hogy az ő nevére egy tekintélyes lap jár. Ennek okán úgy irányítja a beszéd sorát, hogy feltüntesse milyen szerencsése az egy újságnak, ha komoly, tudományos szakfériaik keresik fel munkáikkal: meg kellene az olyat becsülni! Mert vannak emberek, a kiknek vállaira nem mindennapi teher sulya nehezül — a jogi téren...

— Megbirják ezek az erős vállak Gazsi! — Bizony csakis az a szerencsém, hogy olyan erős férfi vagyok! Ha szerénységem nem tiltaná, magamat Herkuleshez hasonlítanám; nem vagyok félisten, de azért naponta megbirkozom több olyan dologgal, mely nem áll mögötte az Angias istállója kitakarításának...

Endre jogász sem állhatta tovább és visszafojta kitoró jókedvét, komoly arcczal szól:

— Ügyvéd úr! Ön túlságosan is szerény, hiszen az anyagot, a durva erőt, soha sem lehet a szellemi erővel párhuzamba tenni; bizony a mit Herkules uram végzett, azt megteheti egy

jól termett bérés is; de szeretném látni meg tudná-e az ön helyét állni!

Kasor kellemes érzések között nyújt kezét az ifjúnak, a ki, úgy hiszi, hogy a «kedves öcsém» czimzést nem fogja rossz néven venni egy Kasorvári Kasortól. Aztán elbeszéli körmondfont pereit, hatalmas tárgyalásait s azt a nevezetes eljárását, hogy több perben a vád- és védbezedet maga írja. (Folyt. köv.)

AZ ANABAPTISTÁK MAGYARORSZÁGON A XVI. ÉS XVII. SZÁZADBAN.

I.

Az anabaptisták felekezete, melynek magyarországi követői történetét a következőkben röviden adni megkísérjük, 1519-ben támadta a Limmat partjai mellett Zürichben. Itt akkor Zwingli kezdette hirdetni vallását, s hívei tőle várták a megkezdett reformáció munkájának gyors és gyökeres végrehajtását. De hívei közül többen, kiknek Zwingli működése nem tűnt fel sem elég gyorsnak, sem elég gyökeresnek, saját szakállukra kezdték meg a reformálást, s megalapították az anabaptista felekezetet. Ez alapítók Greba Konrád, Manz Felix és György szerzetes, — kit Blaurocknak neveztek ruhájáról, — voltak.

A felekezet nagyon gyorsan terjedt el. 1526-ban már Svájc nagy részében el volt terjedve, sőt átment már a Svábföldre és Tirolba is. De ugyanakkor megindult a mozgalom, hogy őket elnyomják. Zwingli követői, felvé a felekezeteket, különösen Zürichben mindinkább növekvő hatalmától, minden követ megmozdítottak, hogy terjedésének gátat vessenek. Zürich tanácsa 1526-ban egy oly határozatot hozott, hogy az anabaptizmus követői vízbe fojtandók. Ezen s hasonló üldözések hatása volt, hogy a felekezet Svájcban kezdett kiszorulni, s átment Dél-Németországba, Elzászba, a Rajna partjaira, továbbá Nürnberg, München, Passau kereszttől Ausztriába. Itt Salzburgban, Steyerben, Linczen, sőt Bécsben is találnak anabaptistákat.

De az igéret földje, mióta Svájcban kiszorultak, számukra Morvaország volt, hova 1525-ben jutottak először. Nikolsburg volt első letelepülési helyük, s innen indultak ki a többi telepek. A felekezetnek fénykorában, mely 1565-től 1592-ig tartott, egyedül Morvában közel 50 községe volt, körülbelül 15,000 lélekkel. De 1592-től kezdve a hanyatlás jelei mutatkoztak a felekezetben, mely innen kezdve fokozatosan hanyatlott, míg végre 1622-ben Morvából kiűzetett.

Mielőtt a Magyarországon települtek történetére áttérnénk, meg kell emlékeznünk röviden vallási elveikről.

Vallásuk külső symboluma gyanánt a felnöttek kereszttségét tekintették. A gyermekek kereszttségét elvetették, s ebből kifolyólag minden vallásukba belépőt újból megkereszteltek. Elismerték az úrvacsorát is, de csak mint Krisztus kinszenvedéseinek ünnepét tekintették. A házasságot szentségnek, felbonthatatlannak tekintették, melyet Isten szolgálja előtt kell kötni. Házasságtörés esetén az ártatlan fél váljon el a bűnöstől, míg az bűnbánatot nem tartott, de ennek megtörténtevel kötelek őt ismét magához fogadni. Papjaik az öregebbek kézföltétele által szenteltettek föl.

Vallási nézeteiknek megfelelően istentiszteletük is puritán egyszerűségű volt. Ima és prédikáció volt istentiszteletük főrésze. Az úrvacsorát két napig tartó elmélkedés és tanítás előzte meg. Zene, képek, szíval külső pompa ki volt zárva templomukból, melynek még tornya és harangjai sem voltak. Elvetették a misét, az utolsó kenetet, Krisztus jelenlétét az oltári szent-ségben, a gyónást és a búcsúkat, nemkülönbön a szentek tiszteltetését is.

Beleértéket illetően nem lehet tagadni, hogy a vagyonközösség divott náluk, a mire utal az is, hogy a gyermekeket, alig hogy járnai kezdték, spártai módra közös iskolákban nevelték fel.

A község élén egy előjáró állott, kivel együtt a tanításban, keresztelésben s más végzendőkben az evangelium szolgáló osztottak. Ezek három osztályra oszoltak: 1. olyanokra, kik az apostolok példája szerint vándorolva tanítottak, 2. olyanokra, kik otthon végeztek hivatalukat, 3. segédekre, kik az utóbbiaknak kezökre jártak. Ezek mellett voltak az u. n. «Brüder der Noth-

durft», kik a község szükségleteinek fedezésére, a jövedelmek kezelésére voltak hivatva, szóval a község tagjai, kik ipart és más egyéb foglalkozást űztek. E két osztály, t. i. az «evangelium testvérei» és a «Brüder der Nothdurft» mellett a harmadik osztályt az «öregebbek» képezték, kik, mint látszik, a község bírái voltak. Az egész község élén egy előjáró állott, kit a három osztály az «evangelium szolgálói» közül választott.

Szorgalmas, iparúzó nép volt e felekezet, melynek tagjai morvaországi tartózkodásáról «Morva testvérek» név alatt is említik. Ipar-czikkeik messze földön híresek voltak, s az ipart úgy szólva gyárilag űzték. Különösen a fenyőüzési czikkék gyártásában tanúsítottak nagy ügyességet, s részben ez okozta azt, hogy a morva főurak nagy része az üldözések alkalmával oltalmukba fogadta őket.

Vallásuk, lehet mondani, kizárólag csak az alsóbb néposztályban, iparúzó emberek között terjedt el. Magasabb műveltségű embernek nem találjuk nyomát a tagok között, valamint jellemző az is, hogy a földművelés nem volt köztük divatban, hanem kizárólag csak iparral foglalkoztak.

Vallási szertartásuk, följegyzéseik, levelezéseik német nyelven folytak. E nyelven vannak írva ima- és énekkönyveik, melyek kéziratban számos helyen találhatók föl. Ugyancsak német nyelven vannak írva történeti krónikáik, valamint a theologiai nézeteiket fejtegető iratok is.

Ezek után lássuk a felekezet magyarországi ágát.

Morvaországi betelepedésüket nem nézték jó szemmel az odaváló papok. Jóllehet hatalmas pártfogók voltak a főnemsek között is, mégis folyvást üldözték őket. 1539 óta csaknem évenként adott ki ellenük Ferdinánd császár rendeleteket, de csak 1548-ban sikerült neki elérni, hogy Morvaországból seregesen kiűzetek. Ekkor Magyarországra jöttek, melyet mindinkább tömegesebben kerestek fel. Az ellenük hozott 1548-iki országgyűlési határozat, mely tiltotta letelepedésüket Magyarországra határain belül, eredménytelen volt.

Legelső nyomaira a felekezetnek 1546-ban akadunk a Nyitra megyében fekvő Szobotiston. Ez évben vették meg gróf Nyáry Ferencztől a szobotisti malmost a hozzátartozó házhelylyel és földekkel együtt. 1547-ben, midőn Morvából kiűzetek, tömegesen telepedtek le Szobotiston, melynek ura, Nyáry, morvaországi Bysenc birtokáról is hozott ide anabaptistákat. Ugyancsak 1547-ben még Laki Bakics Péter birtokain, Holicsón és Sassinon, Alsó-Diósn és Kuti-ban is telepedtek le a felekezet tagjai.

De nem sokáig maradhettek itt. Ferdinánd király, kegyvesztés terhe alatt rendelte el kiűzetésüket, s Nyáry és Bakics, engedve a rendeletnek, elűzték őket birtokaikról. De nemsokára ismét visszatértek elhagyott telepükre. 1552-ben már újból nyomukra akadunk Kutiban, következő évben pedig Szobotiston papot szentelnek fel az evangélium kihirdetésére, a mi arra mutat, hogy már akkor rendezett községet alkottak ismét. Ekkor meglehetősen jó idők következtek a testvérekre. 1554-ben Brockón telepednek le, s ugyanezen évben Szobotiston 70-en léptek be egyházukba.

De 1557-ben kénytelenek voltak Szobotistot, a következő évben pedig Alsó-Dióst odahagyni. De Szobotistba csakhamar visszaköltöztek, hol háborítatlanul éltek 1581-ig, midőn földesuruk Nyáry István kegyetlenkedése elöl kénytelenek voltak menekülni. 1565—1578-ig föléljárója a községnek Walpot Péter volt, ki alatt, s közvetlen utódai alatt, 1592-ig, a felekezet aranykorát élte. Ez időbe esik letelepedésük Nagy-Lévárdon, hova őket a földbírtokos lembachi Bernát János császári pohárnok hívta meg, különösen Brockóból. 1591-ben visszatértek Szobotistba, a Nyáryak egyes kivánására.

ÁLDÁSY ANTAL.

SZENT NÖVÉNYEK DÉLEN.

A klasszikus ó-kor irodalmának egyik jellemző sajátossága a modern irodalommal szemben, hogy az erdő szépségei iránt semmi érdeke sincs. Egyetlen egy versszak sem szól dícsőítőleg az erdőről, valamint, hogy a természet szépségei iránt is alig van érzékük. Ugyanazt találjuk a modern déli népeknél is, legalább az olasz nép-

dalokban (canzoni popolari) az erdőt alig említik. De egyes fákát ők is dícsőitnek, sőt bizonyos áhitattal emlékeznek meg róluk.

Mindenekelőtt gyakran fordul elő a déliek népdalaiban a *pálma*, mint a büszke szépség jelképe. Rege is fűződik emlékéhez. Midőn a szent család menekülben volt, egy datolyapálmá alatt pihent meg s ez a rege szerint addig hajlongott alázattal Mária előtt, míg gyümölcséből evett. Hasonló rege maradt fenn a piniáról (olasz fenyőről). Midőn a szent család menekülben volt, a még akkor hatalmas Lupinus árnyában keresett üdülést, de ez nem adott árnyat s így kénytelenek voltak a pinia alá menekülni, mely kinyújtotta galyait, hogy a nap heve ellen meneküljön. Büntetésből a lupinus megszűnt fa lenni, alacsony növényynyé vált, a piniát ellenben megáldotta a Madonna s azóta a délvidék egyik legsebb növénye.

Két növény áll összeköttetésben Judas Iskariót legendájával, a *fügefő* és a *tamarind*. Az áruló fügefára akasztotta föl magát s a fa azóta a legenda szerint nem virágzik. Más legenda szerint a tamarind volt az a fa, melyre magát felakasztotta, s az addig tekintélyes fa apró és jelentéktelen lett.

Virágvasárnapján *pálma* és *olajfa* ágakat szoktak beszélni a templomokban s ezeket a galyakat azért rendezen a szentképek mellett tartják meg, mivel a közhit szerint mindennemű gonosz hatásnak és betegségnek megátalói. A nagy forgalomtól távol álló községekben igen gyakran lehet látni, hogy virágvasárnapon egész körmenetek vannak ily szentelt palmaágakkal, a halászok csolnakaikra, a földművesek szántóföldjükre viszik azokat, hogy szerencsét hozzanak. Sziciliában hatalmas, templomokban megszentelt olajfákat visznek ki a szántóföldre, abban a hitben, hogy a termés gazdagabb lesz.

Bizonyos kegyelmezen nimbusa van továbbá a *jegenyefának* és *narancsfának*. Az előbbi fájából metszik rendezen a szentek szobrai, melyeket azután tarkán befestenek s díszes ruhákba öltöztetnek s nemesak a templomokban, de magán-házaknál is elhelyeznek. A narancsfa szilárd fájából készítik délen az olvasó (rosario) apró gömbjeit, melyeket imádkozás alkalmával tudvalegőleg majdnem mindenki használ. A *myrthus-galyakat* most is, mint a klasszikus ókorban, nagy ünnepeknél s kiváló egyházi ünnepeken használják. A szentek szobrai névnapjaikon s az oltárt Madonna ünnepein ezekkel bortják. Megemlékezésre méltó, hogy a menyasszony nem hord soha myrthuskoszorút, e helyett azonban illatos, fehér narancsvirágokat.

Az ókorban szent volt továbbá a *borostyánfa*. Apollo tiszteltével, kinek első templomát a görögök Cumae várában építették, a borostyán Olaszországba is eljött s igen fontos helyet foglalt el az isteni tisztelőben. A szép fa jelentősége még most sem szűnt meg. Dél-Olaszországban sokszor használják a borostyángalyat a körmenetekben, mivel Apollo Alexikakos a gonosz ellen védelmezőnek tartották. A körsmákban borostyán az állandó dísz. Sziciliában St.-Vito és St.-Agatha kiválóan tisztelt szentek ünnepein borostyánt használják. A nápolyi kofák karácsony előtt borostyánfákból esinos, tarkán díszített lombátorokat készítenek s ebben viszik be a gyümölcsöt a városba. Borostyánkoszorúval díszítette fel a középkor a nagy költőket, különösen a Kapitulumban, mert Apollo volt az, ki Virgil szerint a győzőket megkoszorúta s a költők ezen istenének a borostyán volt kedvence fája.

Gyásznapok alkalmával az ó-korban a sötét *cziprusfát* használták, azt ültették a sírok utcazára s az volt a síremlékek komor díszje. Ez a szokás délen még a mai napig is megmaradt s minden temetőben van néhány magas cziprusfa, melynek lombjait a költők jelenleg is a mulandóság jelképeül emlegetik.

NEMEZIS.

Elbeszélés. Irta Scudamore F.

I.

Fiatl korában csak kevés ember tud írni és nagy vagyonra szert tenni. Ilyesm, a mint látni fogjuk, leginkább bankároknál és rablókknál szokott előfordulni. *Skopethi Leonidas* bankár volt, fiatal is volt s azonfelül Keleten mindenki

NEMEZIS. — Pantheli, — mondá a bankár, kezét gyöngéden a fogoly vállára téve, — mit csinálsz itt?

diszített táblát vettek észre, melyen a következő felirást lehetett olvasni Restaurant: Buffet. Hypolite Gue...

A tábla alatt egy csoportban több ember ült a földön, kiknek feje fölött a magasan egy nagy kondor lebegett. Az egész látvány oly különösnek tetszett, hogy annak értelmét Skopethi hamarjában fel nem foghatta. A zaptiehez fordult, ki modulatlanul lován ülve, valószínűleg most is Ayeshádjára gondolt.

— Mi ez? — kérde a bankár kísérőjétől.

— Zsványok, kiket fel fognak akasztani, — felelő nyugodtan a török.

A válasz nagyon kellemetlenül érintette Skopethit, ki, ha nem tartozott is a babonás emberek sorába, az efféle látványosságoktól mégis irtózott. Minél közelebb érték a helyhez, annál jobban kivette, hogy a zaptieh igazat mondtak.

A földön ülő emberek erősen meg voltak kötözve, s a legtöbben sebesültek, úgy hogy alig tartották magukat. Körülöttük rokonok és ismerősök forgolódtak, kik vizet, fekete kávé és szivarkákat hoztak számukra.

Alig száz lépényire a katonai fődözet mögött egy sor bitófa állott, azonkívül három vagy négy durva, gyalulatlan fából készült asztal is lehetett látni, a minőket a konstantinápolyi mészárosok szoktak használni. Egy ősz szakállu irnok pedig fehér lapu deszka-táblákra az elfogott rablók neveit és bűneit jegyezte fel, mely táblákat aztán a kivégzendő emberek nyakába akasztották.

A katonai csapat parancsnokai, egy hadnagy s egy őrmester rögtönzött vászonsátrak előtt tric-tracot játszottak.

Az elítéltek, kik jól tudták, hogy még csak annyi idejük marad, míg az irnok a táblákkal elkészül, a két lovas alig vették figyelembe. Skopethi szintén iparkodott, hogy minél előbb odább jusson. Midőn a csoport mellett elhaladtak, egy hang szólalt meg:

— Asepo Leonidas!

A bankár, kinek a hang ismeretesnek tetszett, megállította lovat.

— Ela Leonidas, ela kaimené! (Leonidas, oh Leonidas, segélj meg bennünket!) kiálta ismét valaki.

Leonidas lovaról leszállva, egy fiatal emberhez lépett, kin meglátásként, hogy valamikor jobb viszonyok közt élhetett. Most vértől elborított, arcát félig kiütött szeme elannyira eltorzította, hogy még hozzátartozói is alig ismerhettek volna reá. De Skopethi mégis ráismert. Eszébe jutott gyermekkori bajtársa és rokona, kivel együtt atyjának boltja előtt Therapia utcaján játszott.

— Pantheli! — mondá a bankár, kezét gyöngéden a fogoly vállára téve — mit csinálsz itt? A kérdés tán nem volt egészen helyén. Hiszen mit tehetett volna itt egyebet, mint várt arra, hogy felkérde. De Pantheli nem törődött e különös kérdéssel, hanem élénk szavakkal el kezdte szidni sorsát, balszerencsését s azokat, kik őt elfogták. Hiszen ő nem is tartozik a rabló-

bandához, szégyenelné magát, hogy az efféle emberekkel egy húron pendüljön. Ő csak levegő-változás kedvéért jött a vezér Kara Yanko látogatására, mint tiszteletbeli tag, minden önző utógondolat nélkül, és most ilyen bajba keveredett!

Skopethi végig hallgatta rokonának panaszát. — De azért rabló vagy? mondá.

— Természetesen, — felelő Pantheli, — te bankár vagy, rokonom, anyám testvérenek fia. Nem lehet itt valamit tenni? Nincsen ugyan már sok időm, de azért... Erre szeméit unokacsese szebjeitől a török hadnagy felé irányozta.

Csakugyan az idő lejár. A török katonák helyeikről felkelve, a kivégzés előkészületeivel foglalkoztak. Nehányan a bitófák körül forgolódtak, mások pedig ama bizonyos fehér táblákat aggatták a rablók nyakába. Kettőn egy vékony kötelesemóbból hosszú darabokat vágtak, s a vén irnok azon tűnődött, hogy kár annyira sietni, mikor még három tábla van hátra.

A bankár egy darabig gondolkodott. — Meglátom, mit lehet tenni. Egyelőre kezeiről levetétem a kötelek és társaidtól el foglak különíttetni. A többitől majd utóbb beszélünk.

Ez után a hadnagy sátra felé indult, hol nemsokára az aranyoknak pengése arról tett tanúságot, hogy nem hiába használta fel ékességülását a törvény érvelésében. A többi foglyok sovár pillantásokkal kísérték az ügy lefolyását.

— Azt mondatd, hogy te vagy a rablók főnöke? — mondá Skopethi, midőn a sátorból visszajött.

A rabló, a mennyire ezt hátrakötött karjai engedték, kiegyenesedve, büszkén mondá:

— Én Pantheli, a *halál* vagyok! Te pedig unokacsém vagy s ezt nem tudod? Én részemről pályafutásodat napról-napra szemmel tartottam!

— Utjaink az életben nagyon is elváltak egymástól, — jegyezte meg a bankár.

— Hogyan érted ezt? — kérde Pantheli. Leonidas a durva kérdésre nem talált választ, de azért szíve nem keményedett meg. A magasan leselkedő kondor nagy ámulatára azt vette észre, hogy a nemsokára eltávozó bankár a foglyok legfiatalabbikát magával vitte.

(Folyt. köv.)

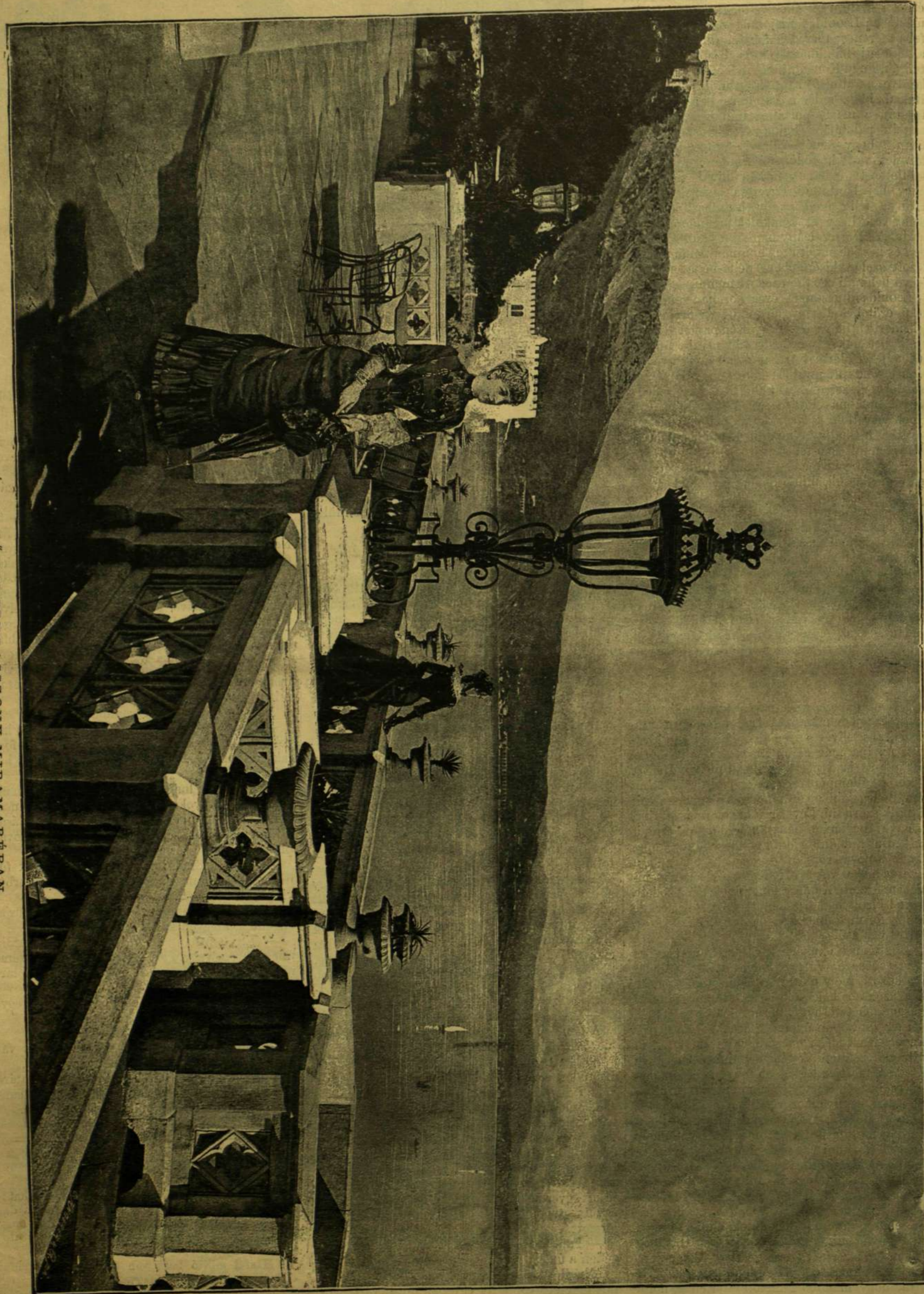
EGYVELEG.

* **Eielmes koldusok.** Barcellona koldusai elhatározták, hogy a nekik adott egy és két centesimi darabokat nem bocsátják vissza a forgalomba, hogy ezentúl ily pénz kevés legyen s ők legalább öt centesimi darabokat kapjanak.

* **Másfél millió betű van** átlagosan a londoni «Times» egy-egy rendes nagyságú számában.

* **A heidelbergi vármegyei helyreállítás** most már ismét tervben van s ez alkalommal nagyon komolyan, mivel a gyönyörű romok veszedélyes állapotban vannak.

STEFÁNIA FŐHERCEZEGASSZONY MIRA MAREBBAN.

A FEKETE-ERDŐTŐL A FEKETE-TENGERIG.

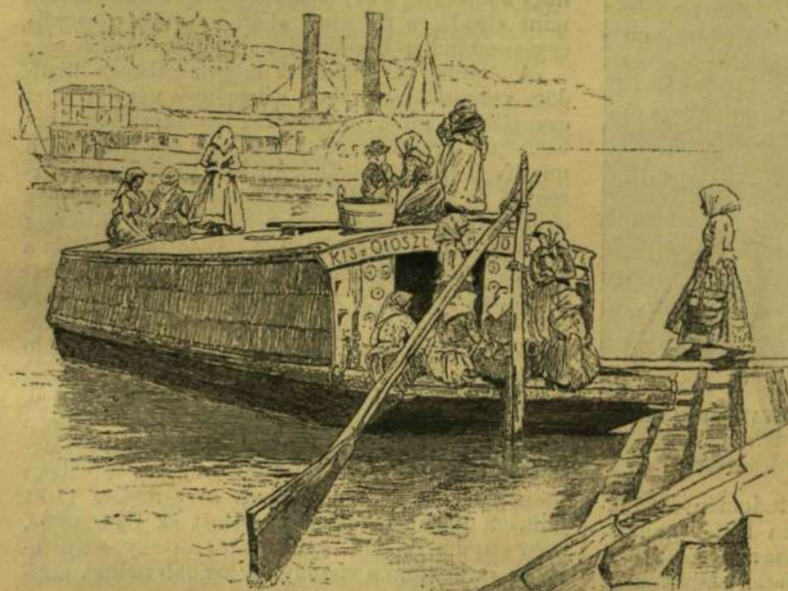
A mult év nyarának derekán három világlátott angol ember a fejébe vette, hogy három kis csónakon kéjutazást tesz a Dunán a Fekete-erdőtől le egészen a Fekete-tengerig. Csónakjaik egyszerű szandolinok voltak, a minőket a budapesti városliget taván is látni, s melyek a bennülőt az időjárás kellemetlenségei ellen meg nem védik, könnyen felborulnak, de máskülönb aztán nincs is velük semmi baj. Az utazók egyike, Millet F. D. híres angol festő, a kirándulás érdekesebb mozzanatait, az utjokba esett tájakat és látványosságokat lerajzolta, míg Poultney Bigelow ügyes író a hozzávaló szöve-

— Minek annyit venni? — kérde az öreg postamester? — Mivel még leveleket akarunk feladni. — Miért nem veszik akkor, midőn a leveleket megirták? Végre a jó öreg beismerte, hogy havi számadásait már lezárta s nem szeretné, ha a mai eladást újra be kellene vezetnie.

A dévényi váromot csak aludról néztük meg, ennél sokkal érdekesebb látványt nyújtott a pozsonyi hetivásárról üres puttonyokkal visszatérő leány, ki hátán valóságos Eiffel-tornyot vitt. Pozsonyt új vasúti hidjával, várával és leginkább németül beszélő lakosaival hamarjában megtekintvén, oda siettünk, hol eszentül

ket, melyek kedvéért Millet barátunk bennünket minduntalan elhagyott. Noé bárkájához hasonló gabnaszállító hajók, a 13-ik századbeli fődeles gályák mintájára építve, a Duna közepén horgonyoztak, mintha útközben elfáradtak volna. Utóbb megtudtuk, hogy a víz sekélysege miatt értékes rakományukkal gyakran hetekig is egy helyen kénytelenek vesztegelni.

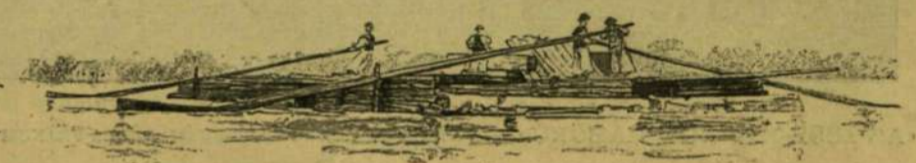
Váraknak, erődítményeknek, egyszóval mindenféle katonai intézményeknek határozott ellen-ségei lévén, Komáromot csak kívülről néztük meg, habár utólagosan a tősgyökeres magyar város figyelmén kívül hagyását megbántuk. Gran, — melynek magyar neve Esztergom, — ódon szerű felegvárával, remek bazilikájával, kizárólag csak Millet rajzoló barátunkat érdekelte, ki tán mai

Vásári hajó a Dunán, Budapestnél.

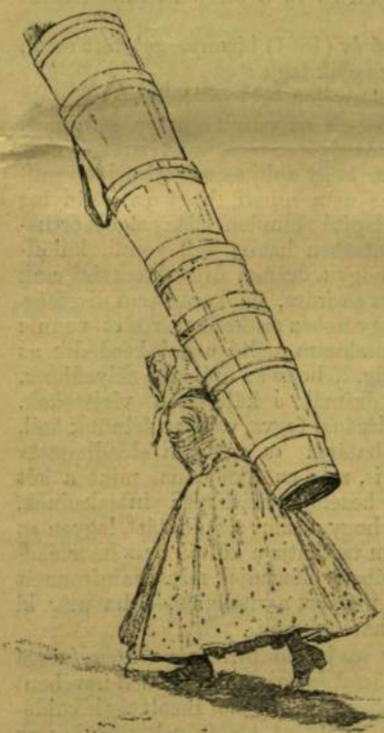
Magyar szarvasmarhák.

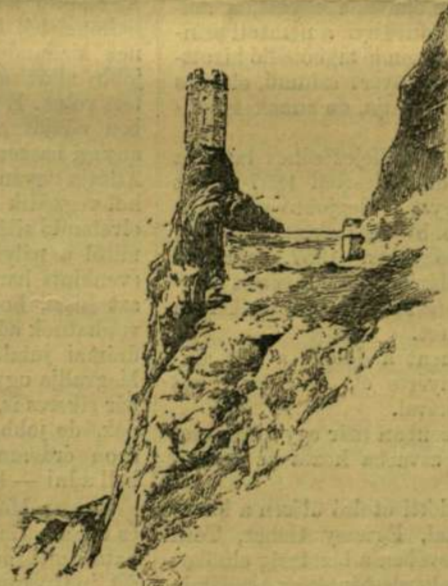
Tutajosok.

Gabnaszállító hajó.

Dévényi parasztleány a pozsonyi vásárról hazatérőben.

A dévényi őrtorony.

Családi mosakodás.

EGY ANGOL FESTŐ RAJZAI MAGYARORSZAGBÓL.

get készítette, s ez az amerikai «Harpers Magazin» című havi folyóiratban meg is jelent. Magyarországról Bigelow a következőket írja: «Junius 27-én Dévénynél átléptük a magyar határt, hol partra szállván, először is az ottani postahivatalt kerestük fel, hogy a világ különféle részeibe intézett leveleinket Magyarországból, magyar bélyegjegyekkel ellátva feladhassuk. A csinos mezővárosban szívesen fogadtak. Egyáltalán azt tapasztaltuk, hogy Magyarországon Anglia és Amerika felemlése számunkra mindig a legjobb bemutatás volt. E két országnak az 1848-ban szabadságáért harcoló nép iránt nyilvánult rokonszenvét az egész nemzet kegyelettel említi ma is. A postamester megbámult bennünket, midőn a felhasználó bélyegjegyek felül még néhány forintra valót akartunk venni.

csak a szép és kellemes hangzásu magyar nyelvet fogjuk hallani. Pozsonyon alul a Duna hármas elágazásában lehető leghalmozott szigeteket, fűzeseket és lombos ligeteket gyönyörködtetnek a szemet, de alig hiszszük, hogy a hatalmas folyó rendetlen állapota a hajózásra nagyon alkalmas lenne. Pozsonyból való elutazásunk első napján egy csinos kinézésű falunál partra szállva, a koresmát kerestük fel, hol nagyon egyszerű, de izletes ételkkel laktunk jól és roppant mennyiségű magyar bort fogyasztottunk el. Itt ismerkedtünk meg először a magyar porral és a Duna sarával, mely ismeretségünk idő folytán mindinkább terjedt. Az erőteljes, izmos népfaj, eredeti keleti arckifejezésével, barátságos, nyílt fellépésével tetszésünket egyszerre megnyerte. A partok mentében hatalmas gulyák és disznó-csordák vonták magukra figyelmün-

napig is ott ülne, ha azzal nem fenyegettük volna, hogy a faképnél hagyjuk. Mialatt Millet rajzolt, mi a hetivásáron oly nagyszerű jeleneteket és különleges tárgyakat láttunk, melyek egy középkori velencei festő esetjét is kiférasztották volna. Mindezt látni kell, mert leírni alig lehet. Visegrád romjai mellett könnyelműen el-surrantunk volna, ha a parton lobogó angol zászló figyelmünket magára nem vonja. Utóbb kislát, hogy egy hazánkfia, ki Visegrádon nyaralni szokott, kirándulásunkról a lapok útján értesülve, családjával együtt napok óta leste megérkezésünket. Valamint Delilah ollojával Sámson erejétől megfosztotta, úgy a szíves, lovagias vendégszeretet, mely a magyar népfaj kiváló jellegét képezi, megbénította abbéli elhatározásunkat, hogy semmiféle meghívásokat el ne fogadjunk. A jó Isten tudja, hol nem jártunk

«AZ 1892-KI NAGY HÁBORÚ». — A NÉMET LOVASSÁG ÉJJELEI TÁMADÁSA A FRANCZIA GYALOGSÁG ELLEN.

a vidéken, faluról-falura, házról-házra járva, szép nők, kedélyes férfiak társaságában, fejedelmi borok, lukullusi lakomázás, táncz és zene mellett.

Föltettük magunkban, hogy Budapestet csak a Duna partjáról szemléljük, mert azok után ítélve, a mit vendéglátás dolgában tapasztaltunk, attól kellett tartanunk, hogy soha sem érünk a Fekete-tengerre. Vácson túl a Szent-Gellért-hegy ormán látható ódon vár körvonalait láttuk meg. A egyszerű látvány Millet barátunkat annyira meglepte, hogy evező lapátját kezéből elejtve, felborult csónakjából a vízbe esett. A jelenetnek a többek közt a közel fekvő Neptun hajóklub néhány tagja szintén szemtanuja lévén, egyszer csak azon vettük észre magunkat, hogy a klub vendégei vagyunk, s itt aztán cigányzene, táncz, vigalom és kedélyes lakmározás hosszát-véget nem ért. Millet megkísérelte a csárdás ezereféle érdekes mozzanatának lerajzolását, de ez valami oly sajtóságos különserült, hogy Millet festő barátunk ép úgy nem boldogult ennek lerajzolásával, mint én annak leírásával.

A TELEKI-PÁLYÁZAT «SZÉGYEN-PARAGRAPHUSA.»

A magyar tudományos Akadémia ügyrendjének 292 szakasza közt — írja Sz—y K. a «Budapesti Szemle»-ben — bizonyára egy sincs, a melyet írónk és hírlapjaink annyit emlegetnének, mint a 141-dik szakaszt. Külön nevet is adtak neki, elneveztek «szégyen-paragraphus»-nak, mert ezt az Akadémia, nézetük szerint, a magyar drámaírók «megalázása, megszégyenítése» végett gondolta ki.

Sajtóságos egy dolog!

Épen azt a szakaszt illetik e névvel, a melyet a leggyöngédebb érzésű, legeszeményiebb gondolkozású magyar író, báró Eötvös József javaslatára fogadtott el az Akadémia, és épen az írók iránti figyelemből, gyöngédségből ígrott ügyrendjébe.

Mily különfélék a fölfogások; különböző szemüvegek nézve, mily más színben tűnik föl ugyanaz az egy dolog.

Nemcsak irodalomtörténeti, hanem még lélektani szempontból is érdekes e paragraphus létrejövételének és sorsának története.

Hadd mondja el e tanulságos történetet az Akadémia krónikáirója, nem is a maga szavaival, hanem az eredeti jegyzőkönyvek szavait és kifejezéseit idéve.

Gróf Teleki József, a magyar tudományos Akadémia elnöke, 1854. június 10-dikén kelt végrendelete nyolcadik pontjában ezt hagyta:

«Családom nevét örökösön viselő alapítványra rendelék 12 ezer forintot, oly móddal, hogy ennek kamataiból egy hatod rész tökéltetvén, öt hatod rész adassék évenként a legjobb magyar, főlváltva, szomorú- vagy vigjáték szerzőjének, ki művét nevének titkos lepecsétlése s mind amarra, mind erre tett emlékmódatának följegyzése mellett titkon nyújtsa be a magyar tudós társaság heti ülésétől meghatározandó napig és helyen. Az így bejövő színműveket az Akadémia egyik tiszteletbeli tagjának elnöksége alatt két, az elnökkel együtt, a magyar tudós társaság és ugyanennyi a nemzeti színház igazgatósága által kinevezendő tagból álló bizottság fogja elítélni. A jutalmat nyert színmű, előadás végett, a nemzeti színház sajátja, de annak kinyomtatása fennmarad a szerzőnek.»

Az Akadémia a végrendelet kifejezéséhez tartotta magát; 1856. január 28-diki üléséből 1857-re két jutalmat hirdettek ki: egyet a «legjobb» szomorújátékra, a másikat a «legjobb» vigjátékra.

A Teleki-jutalmat első ízben 1857. márczius 19-dikén adta ki az Akadémia, mind a kettőt Szilgietinek, az egyiket *Béldi Pál* szomorújátékért, a másikat *A mama* vigjátékért.

Még 1858-ban is jól ment a dolog: a 100 aranyat megint Szilgietinek nyerte el, *Fenn az ernyő nincsen kas* című vigjátékával.

A rákövetkező évben azonban már egy olyan eset fordult elő, a mi nem kis zavarba hozta az Akadémiát.

A jutalom odaítélése előtti utolsó ülésen a bíráló bizottság (Csengery Antal, Egressy Gábor, Tóth József és Tóth Lőrincz) nevében a bizottság elnöke: *Báró Kemény Zsigmond* kérdést intéz az Akadémia összes üléséhez. A bizottság ugyanis nem talál a pályázó nyolcz mű közt olyat, mely önálló becses el is bírna; magát pedig nem véli arra jogosítottnak, hogy gróf Teleki József végrendeletének ide vonatkozó pontját értelmezze. Mielőtt tehát a művek viszonylagos becsé s a szerinti osztályozása fölött ítélethozásba bocsátkoznék, tisztelettel kéri az Akadémiát, méltóztassék az iránt, vajon a jutalom minden esetre s okvetlenül, évről-évre kiadandó-e, határozni s a bizottságot e részben utasítani.

Az Akadémia, noha a végrendelet általános kifejezése, midőn a «legjobb»-nak talált pályaművet rendelí jutalmaztatni, a jószág bizonyos fokát föl látszik tenni, s noha kétséget nem szenved, hogy az irodalom jelen állásponjtján a jutalmak osztásában több szigorú követelhetni, mint két évtizeddel előbb — mindazonáltal, a végrendelet illető pontjára nézve a legkedvezőbb magyarázatot tartja követendőnek, minthogy az alapító nemes gróf intencziója bizonyosan az volt, hogy a tehetségek anyagi eszközökkel is, minél nagyobb számban és folyvást buzdíttassanak az irodalom ez ágával való foglalkozásra. Az alapító ekkép magyarázott szándékához képest, a bíráló bizottság ekkép utasított, hogy a kifizető jutalomdíjat a viszonylag legjobbnak azon esetben is ítélje oda, ha a pályaművek közt nem találtnék is olyan, mely önálló becses el bírna.

A bíráló bizottság márczius 19-dikén fölolvastott jelentése újabb bonyodalomra adott okot.

Ugyanis a bizottság jegyzője:

Tóth Lőrincz jelenti, hogy a bizottság a beérkezett nyolcz pályamű közt egyet sem talál a többiek fölött annyira kitünőnek, hogy pályatársai közt legjobbnak mondathassék; azt javasolja tehát, hogy a száz arany jutalom a IV. és V. számú közt egyenlően osztassék meg.

Az Akadémia úgy vélekedett, hogy a jutalom megosztása egyaránt ellenkezik a gyakorlattal és az alapító szándékával. Miután tehát a bizottság nem tudott választani a kiemelt két pályamű között: e két pályamű egy újabb bizottságnak adatott ki, oly utasítással, hogy egyiknek a kettő közül az egész pályadíjat mindenesetre odaítélje. E bizottság tagjaül az Akadémia részéről Lukács Móricz, Arany János és Jókai Mór küldettek ki.

Jókai Mór az április 16-diki összes ülésben jelenti, hogy a bizottság a IV. számúnak ítélte a díjat. Midőn mint előadó, e tiszteben eljár, «a maga részéről» egyszersmind a következő indítványt terjeszti elő:

«A drámai pályamunkák megvizsgálására kiküldött választmány tuzetes véleményét négy fal közt egymásnak elmondva, az ezek következtében szerkesztett jegyzőkönyvet tartsa meg oly titoknak a mit kívánatra mindenki, a kit illet (úgy mint a versenyző és akadémiai tag) saját megnyugtatósa vagy okulásá végett megtekinthessen, de a mi a közönség elé sajtó útján ne kerüljön. Az Akadémia s általa a közönség is egyszerűen arról tudósíttassék a választmány által, hogy a megvizsgált pályaművek közt szavazattöbbséggel melyiket fogadta el, nem ragasztva ehhez sem kitüntetést, sem magasztaló szavakat.»

Az Akadémia Jókai indítványát nem fogadta el, s ekkor még nem is tartotta szükségesnek, hogy a bírálóknak oly esetre, mikor a rosszak közt a «legjobb» nem képesek kijelölni, előlegesen valami utasítást adjon. Megmaradt a régiméi, s 1860. július 9-dikén csak annyi ígrott az Ügyrendbe, hogy mind a Teleki-, és mind a Karátsónyi-pályázatokon «a jutalom a viszonylag legjobb műnek mindig kijár.»

Valamit pedig kellett tenni, valami modus vivendit kellett keresni, mely az elhunyt alapító végakarát tiszteletben tartsa és a bírálók lelkiismeretét is megnyugtassa.

Már a következő év (1861) bizonyoságot tett erről. A bíráló bizottság egyik tagja:

GAAL JÓZSEF különvéleményt nyújt be. Szerinte a száz arany díjat egyik pályamű sem érdemli meg. Az alapító levél idevágó szavait nem ismeri, csak hallomásból tudja, hogy a díj az aránylag jobb műnek kiadandó; de nem hiszi, hogy ez «aránylag jobb» alatt az alapító minden silányságot érthető volt. E tekintetben határkell vonni, különben odajutunk, hogy a drámai díjak kiosztása csak anyagi haszon lesz az íróra, de korántsem dicsőség. Átlátja ugyan, hogy nehéz esztetikai határkell vonni: hol végződik a jutalomra méltó s hol kezdődik az elvetendő silányság. Nehogy az utóbbiba süllyedjünk, mitől a pályázó drámák s különösen vigjátékok, évenkénti hanyatlásánál fogva, valóban félünk kell, azt hiszi, hogy határkell «a színpadi előadhatósághatárkell addig is, míg az Akadémia, mint a két drámai jutalom kezelője, másképen intézkednék. Megvallja ugyan, hogy a színi előadhatóság, legyen az bár sikeres is, nem tarthatja a költői bees mértékének, de jobb híjában elfogadja, mint minimumát azon érdemnek, melyért a jutalmat — ha már ki kell adni — kiadhatónak véli.

LUKÁCS MÓRICZ, a bíráló bizottság elnöke (maga és társai: Gaal József és Salamon Ferencz nevében) határozott indítványt terjeszt elő. Bizottság kiküldését indítványozza, mely az alapítóval, illetőleg az alapító örököseivel érintkezésbe tevén magát, véleményt adjon mind a Karátsónyi-, mind a Teleki-jutalom akkép formulázása iránt, hogy az esetben, ha a bírálók egy pályaművet sem tartanak jutalmazásra érdemesnek, a jutalom ne adassék ki; s ily esetekben a ki nem adott száz arany a következő évi jutalomhoz csatoltassék. A nagyobb jutalom jelesebb tehetségekre is inkább ösztönzőleg hathat; míg a drámai jutalomnak minden esetben kiadása a jutalmazott művek becsét és az Akadémia tekintélyét egyaránt csökkenteni a nagy közönség előtt, mely nem tudja, hogy az Akadémia minden esetben köteles kiadni a jutalmat, s nem ismeri a bírálók véleményét sem. A közönség bizalmatlansága annyira megy immár a jutalmazott művek irányában, hogy elsőbb rendű írók e miatt pályáznai nem is akarnak többé. Úgy hiszi indítványozó, hogy a bíráló bizottság javaslatára a gróf Karátsónyi-pályázat e részben módosítása iránt, minthogy az alapító éi, könnyen eszközölhető. A Teleki-jutalomra nézve már több nehézség forog ugyan fenn, de ezt is eloszthatja az alapító utóainak és az Akadémiának közös meggyezése, mivel itt nem az alapítvány más célra fordításáról, hanem csupán az alapítvány kezelése módjának és formáinak az idő viszonyaihoz alkalmazásáról van szó.

B. EÖTVÖS JÓZSEF a bíráló bizottság indítványát a Karátsónyi-jutalom czélserűbb formulázására nézve

elfogadja; a Teleki-jutalomra nézve azonban azt hiszi, hogy továbbra is ragaszkodunk kell az Akadémia azon határozatához, melyben az alapító végrendeletét akkép vélt magyarázatónak, hogy a jutalom minden esetben kiadandó az aránylag jobb műnek. Az alapító szándékát az Akadémiának meg kell tartani; azt se az utódo, se az Akadémia már nem változtathatja meg. Minthogy azonban a szigorú ítéletmondást az Akadémia tekintélye követeli, az ócsárlással nyújtott jutalom pedig sértheti az írói önérzetet: oly esetekben, midőn a bírálók egy művet sem találnak jutalomra érdemesnek, módot kellene nyújtani a viszonylag legjobb pályamű szerzőjének arra, hogy kinyilatkoztathassa, vajon a díjat, ily körülmények között is, föl akarja-e venni? A jutalom odaítéléséről szóló hivatalos jelentést azon megjegyzéssel kellene közölni, hogy ha az író, a rosszaló ítélet ellenére is föl akarja venni a díjat, félév alatt jelentse ebbeli szándékát az Akadémia titoknoki hivatalánál, mire a nevért jéliges levél fölbonthatván, a jutalomdíjat azonnal fölveheti; különben pedig, ha e határidő alatt a nyertes pályázó nem jelentkezik, a nevért jéliges levél elégettetik s a pályadíj a következő évi jutalomhoz fog csatoltatni.

Az Akadémia egyhangúlag elfogadta Eötvös József indítványát, és ennek értelmében alkotta meg a mai ügyrend 141-dik szakaszát.

Kétségtelen, hogy az irodalmi dicsőség eszményi fölfogása, az írói önérzet iránti gyöngédség sugalmazta Eötvös indítványát, de kétségtelen az is, hogy e paragraphus gyakorlatilag merőben eltévesztette célját; mert nem volt eset, hogy e paragraphus alkalmazása mellett pályadíjat nyert drámaírók közül egyik is a jutalmat föl ne vette volna.

Már közel egy évtized, hogy az Akadémia nem is alkalmazza e paragraphust. Utóljára 1883-ban tette; azóta hallgatag megegyezés jött létre, hogy ezentúl csak abban az esetben kell majd alkalmazni, ha valami föltűnő silányság nyeri el, «mint legjobb», a jutalmat.

Ennyiből áll a hírhedt szakasz története. Szükségesnek tartottam, ezt egyszer részletesen is elbeszélni, hogy valaki ha majd megint a «szégyen-paragraphus»-on fogja elmésséget gyakorolni, mint ezt egy lapunk nem régebben is tette, legalább tudja is, hogy ezzel voltaképen nem cselekszik egyebet, mint azt, hogy a legemesebben gondolkozó magyar írók egyikének az írói önérzetéről táplált eszményi fölfogását teszi gúny tárgyává.

AZ 1892-KI NAGY HÁBORU.

— Jövendőlés. — (Folytatás.)

A fentebbi czím alatt a Londonban megjelenő «Black and White» («Fekete és fehér») című angol képes hetilap érdekesen és ritka katonai szakavatósággal írja le a jövendő, 1892-ki nagy háborút, a mint ez a szerző fölfogása szerint valószínűleg le fog folyni. E nagy háború előzményeit s előrelátható eseményeit a szerző úgy írja le, mintha már megtörténtek volna s mint azt katonai és politikai szakemberek, a nemzetközi politika, valamint a hadászat terén jól ismert tekintélyek elképzelik és valószínűnek tartják.

A német sereg előrenyomulása. Újabb harcok. A francia sereg veresége.

(A német főhadiszálláson levő levelezőnk távirata.)

Suipps, május 19.

Egy hét óta nem mozdultunk. Lovasságunk és hadtestem nagyobb része a chalonsi francia barakk-tábor vendégzeretét élvezi, s habár a barakkok nagyon rondák, a folyton szakadó eső ellen elég jól menhelyt nyújtanak. Tiszti őrzárataink naponta dél felé Chalons-sur-Marne, nyugat felé pedig Bar-le-Duc irányában közelednek. Rheimst szemmel tartjuk, mert habár őrzárataink a párisi vasuti vonal sineit folyton felszaggatják, kétséget nem szenved, hogy a francziák az 1870-iki Bourbaki féle terv alapján egész erjüket az ország déli részein akarják összpontosítani. Tartalék hadosztályaink éjjelnappal a namur — luxembourgi vasut helyreállításával vannak elfoglalva. A munka erősen halad, mert vezérkarunk tavaly óta készen tartotta a vonalon lévő vashidak szerkezetét, mire a francziák bizonyára nem gondoltak. Ily formán seregeink az ellenség földjén elrontott vasutakat könnyű szerrel ismét használható állapotba hozhatják. Mihelyt a meziéres-giveti vonal elkészül, azonnal Rheims lövöldözteséhez fogunk. A késedelem nincsen ugyan katonáink nyére, kik folyton azt emlegetik, hogy az öreg Moltke alatt sokkal gyorsabban haladtak volna, de végre így is czélt fognak érni. Mostanáig a német ezredek létszámunk 10 százalékát vesztették el, mindamellett a gyakorlatok az ellenség szeme láttára ép úgy folynak, mintha

«AZ 1892-IKI NAGY HÁBORÚ». — A NÉMET CSAPATOK RHEIMS UTCÁJÁN SZÉJJELVERIK A LÁZADÓKAT.

legfeljebb valami nagy zármanőverre, nem pedig élet-halálra való csatákra készülének.

Suipps, éjjeli 11 óraker.

Ép most érkezett ide az alexandrovói győzelem híre. Ez által néhány hadtestünk ismét szabadabban mozoghat. Ide csak az angol vasuti forgalom intézői kellenének, mert hiába, a német lassúság ily esetben egy vesztett csatával is felér.

Suipps, május 25.

Holnap reggeli öt óraker a sereg Bar-le-Duc ellen indul.

Heith-Le-Mauvrupt. Május 27.

A németek ismét győztek. Ennél többet nem szabad közölnöm.

Chalons melletti tábor, május 31.

Végre leírhatom a minapi harez győzelmes lefolyását. A mint említém, a francziák ismét megkísérelték Bourbaki tervének keresztülvitelét, de ép oly kevés sikerrel, mint 1870-ben. Hadtestünk a vezérkar topografikus tisztje által kalauzolja, Suippestől éjszaki irányban előre haladt. Fél hétkor lovasságunk már a francia elővédellel találkozott, melynek egyik részét még éjjel táborozásában lepték meg. Ebből azt következtítettük, hogy ezáltal az ellenség fog támadólag fellépni, a mint valószínűleg meg is történt. A harez tüzéségünk fellépésével kezdődött meg. Tekintettel a francia sereg kedvező állodására, a győzelem csak kitérés és a körülmények gyors felhasználásával volt elérhető. Mindkét fél gyalogsága gyönyörűen harcolt, míg végre a német ezredek szívós támadásai az ellenfél erjét kimerítették.

A mindinkább mutatkozó réseket és nyílásokat előre vágató lovas útegeink tüze kibővítette, s mire a rajna-marnei csatánához jutottunk, mely előrenyomulásunkat megakasztotta, csak lovasságunk működésére kellett szorítkoznunk. A francziák eddig nem tapasztalt szívósággal minden egyes fa- és bokor csoport körül tömörülve, iszonyú pusztítást vittek véghez sorainkban, de mindezek daczára az ütközet délutáni 6 óraker részünkről meg volt nyerve s a mi ezután az ellenséget foglalkoztatta, csakis a visszavonulás rendjének fenntartására vonatkozott. A vértesesség által megtört hadosztályok nem üldözthették az ellenséget, melynek utóvéde már teljes felbomlásban vonult vissza.

Az első és második német hadsereg Páris felé halad.

Rheims bombázatalása.

Warmeriville, június 6.

Az általános helyzet a következő. A németek a keleti szárnyon 30 ezer foglyot ejtettek s a francia keleti hadsereg roncsait Epinalba és Belfortba szorították.

Megfigyelésükre három hadtest és a bajor tartalék hadosztályok hagytak hátra; a 2-ik és 3-ik sereg többi részei, melynek elővédei már Epernaynál állnak, a Marne völgyén Páris felé nyomulnak előre. A nyugati sereg az ellenséget éjszakkal, Laon és a belga határ felé szorította vissza, mely alkalommal 40 ezer foglyot kerített hatalmába, ámdé 60 ezernél több francia katona vasuton Párisba menekült.

Rheims erősen körül van zárva. Hadtestem, mely az utolsó ütközetben huszonöt százalékát elvesztette, mint tartalék a város körül fekvő falvakban van elhelyezve.

Forradalom Rheimsban.

Rheims, június 14.

Június 10-én ide érkezett ostrom-ágyúink a Brimont, Fresnes és Berru nevű erődök ellen tüzelésüket megkezdvén, ezek 12-ikén délben halomra lövették. A 40 és 60 fontos shrapnel-lövegek hatalmának az erődök útegei nem állhattak ellen s így Rheims sem tarthatta magát, melybe bevonulásunkat meg is tartottuk. Az ostrom alatt az ottani esőcselek a parancsnokot megölvén, a lakosok fosztogatásához fogott, miert is a német katonáknak kellett a rendet ismét helyreállítani.

A német sereg Páris felé nyomul.

Utcai zavargások Párisban. Fegyverszünet.

Meaux, június 21.

Egy napi pihenés után Dormansba, onnan a Marne völgyén végig a főváros közelébe jutottunk. Minden egyes állomáson újabb híreket kaptunk a Párisban kitört zavargásokról. Ha vasuti mérnökeink és munkásaink az elrontott vonalakkal gyorsan elkészülnek, a főváros újabb bombázatására nem leend szükség.

Claye, június 27.

Huszonnéggy órai lövöldöztes után a Vaujours és Chelles erődök közti állodás iszonyú áldozatok árán hatalmunkba került. A bombázatás eredménye ugyanaz volt, mint Rheimsnál. Lövegeink tüzet a kazamatákba szorult helyőrség nem bírta el sokáig, s miután meggyőződtek arról, hogy a körülzárolás teljesen megtörtént, minden további védelemről lemondtak.

Claye, június 28.

Az előőrsöknél a tüzelés teljesen megszűnt. Hirlik, hogy fehér zászlóval ellátott hadhírnök érkezett a táborba; azt hiszik, hogy fegyverszünetet akar kérni.

Később.

A hír valószínű. A francia fővárosban zavargások ütöttek ki; a kormány lemondott, ennek néhány tagját a lázadók megölték. E pillanatban a régi erődökre vonulnak be, melyekből a katonaságot a Commune leveretésére a fővárosba szállították. Ezek folytán Páris ismét hatalmunkba került. (Folyt. köv.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» áprilisi kötete változatos tartalommal jelent meg. Közleményeinek sorát a Comenius A. János életét, működését, hatását feltüntető tanulmány nyitja meg. Dező Lajos tollából, ki mélyebben behatólvá ír a XVII.

A Politikai Ujdonságok-hoz Magyar Gazda című, kéthetenként megjelenő gazdasági és kertészeti lap van csatolva...

Mind a két lapnak kiegészítője szolgál a Világkrónika című képes hetiközöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

A Világkrónika 1892. januárban A bünbák című új angol regénynek közlését kezdte meg, mely számos művészi kivitelű képpel van illusztrálva...

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

A Vasárnapi Ujság egy évre felérvé negyedszerre A Világkrónikával együtt 8.-frt 4.-frt 2.- A Politikai Ujdonságok 12.-frt 6.-frt 3.-

HALÁLOZÁSOK.

ROTHSCHILD BETTINA BÁRÓNÉ.

ROTHSCHILD BETTINA BÁRÓNÉ. Nagy részvétellel fogadták közelebb Bécsben a világhírű Rothschild család egyik tagjának elhunytát.

toja volt a rabsegélyző-egyletnek, melynek több mint tíz év óta volt az elnöke. Neki köszönhető első sorban a kőbányai fezzencez-menedék hely létrejötté...

Ozv. VÁSÁRHELYI ALBERTNÉ, szül. Brúneck Judit, meghalt a hó 5-ikén, 85 éves korában, Budapesten. A szabadságharcban tette maradandóvá emlékét...

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: TÍPOLD ÖZSÉB KÁROLY, zircz-ciszterci rendi pap, hercegfalvi lelkész, az alsó székesfehérvári esperesi kerület infirmarius, 52-ik évében, Hercegfalván.

SZENTIVÁNYI ÁRPÁDNÉ, szül. Sebe Klementina, országgyűlési képviselő neje, Gömörmegye társas köreinek tisztelt hölgye, Felfaluban, 50 éves korában.

Szerkesztői mondanivalók.

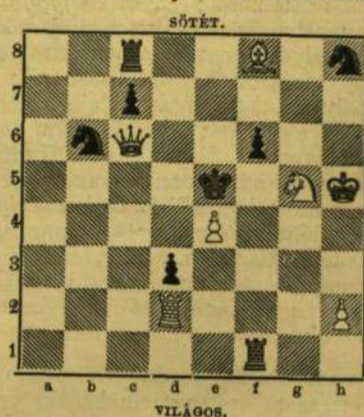
A pusztán. Úgy látszik, Petőfi leíró költeményeinek hatása alatt született, de az előző halvány visszfénynek csak lehet mondani.

Mostoha sors. Krisztus halála. Krisztus feltámadása stb. Az első így kezd: Azt szeretném tudni az újságíróktól.

Sírlátogatás. Lamartine csöndes eszmélkedő költeményével rokon hangulat vonul át rajta, de a kálalak és a kifejezések még sok kívánivalót hagynak.

SAKKJÁTÉK.

1713. számú feladvány. Kohtz és Kockelkorn-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1708. számú feladvány megfejtése.

Megfejtés. Világos. a. Sötét. 1. Vg4-g5 Ka3-b4: (a) 1. ... a7-a6 (b) 2. Vg5-e7 Kb4-a5 2. Fg7-g8 a6-a5: 3. Vg7-e7 t. sz. 3. Vg5-g7 t. sz. 4. V v. F mat. 4. V v. F v. H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Úny-Tarnócson: Németh Péter. — Kecskemén: Balogh Dienes. — Nagy-Körösn: Kovács László. — A pesti sakk-hör.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 13-ik számában közölt képtalány megfejtése: Korona volt fején életében, Kincse most is halomban áll, Haj de oly kevés mindez, Boldog sohasem tehet — Korona Pál.

Heti naptár, április hó.

Table with columns: Nap, Katolikus és protestáns, Görög-Orosz, Israelita. Dates from 10th to 16th April.

Feladó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem mintázott Foulardokat méterenként 85 kr.-tól egész 4 frt 65 kr.-ig (mintegy 450 különböző árnyalatban) megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végekben is szállít házhoz szállítva.

Latzkovits A.

Császári és királyi szab. ing-gyáros,

IV., Váci utca 22. BUDAPEST, (Nemzeti szálloda).

Magyarország legnagyobb raktára

férfi fehérművek, nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, ing-gombok, harisnyák, selyem-, gyapjú és pamut alsóruházati cikkek, utazási ingek, sapkák, plaidok és kocsitakarókban stb., feltűnő olcsó árakon.

WALLA JÓZSEF cementáru-gyára építési anyagok raktára

Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.

Vállalkozik: GRANITTERAZZO, BETONIROZÁSOK, CSATORNÁZÁSOK, SZÖKÖKUTAK, CZEMENT-LAPOK ÉS MOZAIK LAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére stb.

STEINZEUGRÖHRE Gyári raktára a gartenau Portland cement és vízhatlan mészgárnak.

Kösz György Fényképeszeti műintézet Budapest. Elváll mindenféle fényképek felvételeit, tökéletesítéseket géppel, ipar mű és tanterv szerinti s a t.

2 1/2 forint. Ébresztő óra. Határozott siker!! Elalvás ki van zárva! Anker-szerkezettel minden állásban járók.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIDŐBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Brausweller János ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

REGEDI TISZTA ALKALIKUS SAVANYU-IVZ legjobban asztali és üdítő ital. Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenesség, melyből számtalan más kör származik.

Leichner zsirpóra Leichner hermelin-pora. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: AZ ÉV TIZENKÉT HÓNAPJA

szávoszt Alphons

Budapest, Arany János-utca 11. sz. a.

Legjobb gazdasági és kert magvak.

4691

St. RADEGUND

hidegvíz-gyógyintézet Steierországban.

2 óránra Graz vasúti állomástól.

Gyönyörű fekvés a hegységek között, terjedelmes fenyő ültetvények közepett. Enyhe, zsongató éghajlat. Kitűnő ivóvíz. Gyógytorna és massage. Kényelmes ellátás 23 gyógyházban és villában. Mérsékelt árak.

Gyógyidény április hó 1-től november közepéig.

Részleteset a gyógymódról, javalokról, egyéb viszonyokról és árakról a prospectusban, melyet kívánatra (ingyen) küldenek meg.

Dr. Ruprich Gusztáv, segédorvos. 4717 Dr. Novy Gusztáv, az intézet vezető-orvosa.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Harmonikáról, mechanikai hangszerekről, zongoráról külön-külön képes árjegyzék kéréndő. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Sternberg Ármán és Testvére hangszer-áruháza Budapest, kerepesi út 36. sz.

Részletfizetés

mellett a legelőcsébb kiszolgálással ajánl alant legjobban álló áruház helyben lakó felelnek mindennemű női és férfi ruhákat

készen vagy rendelre saját műhelyben mérték szerint készítette, továbbá mindennemű szövetek, szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítők, vásznak, chiffonok és más hasonlók azonos módon legújabb és legdivinabban. E bevásárlási mód különösen ajánlható, mert rendszeres beosztás mellett kényelmessé teszi az iránybani szükségletek feldolgoását.

Deutsch Sándor Király-utca 26. szám. Telefon 94.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítási problémákat eltávolít biztosan az Eszéki Spitzer Kenőcs és az eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a VÉDJEGY. 4707

DIENES J. C.-féle gyógyszer-tárban

Eszéken, felsőváros.

- 1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg mosdóvíz 40 kr.
1 darab Salvator szappan 50 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kéri a t. e. közönség csak a Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kéri és elfogadni.

Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utca 12.

Logjobb és Leghirnevesebb Pipere Hőlgypor La VELOUTINE

Különlegesen Részben Bismuttal Vegyítve CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

A legjobbnak bizonyult fogszerek.

KWIZDA-féle Alveolar-fogcseppek. Ára egy palacknak 50 kr.

ALVEOLAR-SZÁJVIZ. Ára egy palacknak 40 kr.

Alveolar-fogpászta. Ára egy szelencének 70 kr.

Főraktárhelyiség Magyarország számára Budapest, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-nél, király-utca 12

Csúsz, köszvény, tagszagadtás, fejfájás, csipőfájdalom, hátfájádom stb. ellen legjobb bedörzsölés a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-nyhító szer és majdnem minden gyógyszer-tárban kapható 40 kr. és 70 kr.-ért. Minthogy utazások léteznek, ennél fogva mindig határozottan „Horgony-Pain-Expeller“ kéréndő.

KWIZDA FER. JÁNOS, osztr. eszsz. és kir. és román kir. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Évek hosszú során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a köszvény-, osztr. és idegbajoknakál

KWIZDA-féle köszvény-olyadékok kérl. - Kapható valamennyi gyógyszer-tárban. - Főraktárhelyiség Magyarország részére: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapest, király-utca 12. sz.

VÉGHLESI VERÁ FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyúvize, Véghles-Szalattán, Zólyom. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: Erzsébet-körút 56. szám alatt, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam. Kir. szab. Svédhonra. 4730

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából folyik ki, ha annak lérvét megvárjuk, emberemlékezet óta mint a legkitűnőbb széplítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a felmelegedés miatt elszárad, csak akkor nyer igazán gyógyhatást. Ez az erte megvárjuk, ha az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másmay csaknem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, amely ezáltal fehérre és gyöngyödé válik. Ezen balzsam kisimítja az arczon a ráncokat és himbolygásokat, a leg- röviddel idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrvörösséget, bőrtálat a a bőr minden más egyéb tisztálattalansá- gait. Ára egy koménak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA a legalkalmasabb bőrápoló szappan, mely a bőrt gyöngyödé s finommá teszi s hivatva van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszer-tárban. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tár, Budapest, király-utca 12. - Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.

Valódiság jeléül:

kitűnő és hathatós voltaknál fogva már 40 év óta a legjobb hírnévnek örvendő különlegességeink

Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana

a fogak és foghús épentartására és tisztítására a legjobb és legbiztosabb szer; 1/2 és 1/4 csomagokban 70 és 35 kr.árval.

Dr. Borchardt illatos növény-szappana

igen ajánlható az annyira kellemetlen szeplő, pörse- nés, pattanás, s más egyéb bőrtisztítatlanságok, az ér- des, száraz és sárga bőr ellen, egyszerűsárad a legkitű- nőbb pipere-szappan. Eredeti csomagokban bepe- csetelve 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőce, legjobbnak elis- mert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tége- lyekben 85 kr.árval.

Dr. Hartung kintahéj-olaja, a haját erősítő olaj, mely annak puháságot s fényt kölcsönöz. 85 kr.árval.

Dr. Lindes tanár növényi rudacs hajkenőce, eredeti darabokban 50 kr.árval.

Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban. Dr. Béringer zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr. és 75 kr.

Dr. Béringer fügyökér-hajolaja, üvege 1 frt. Leder testvérek balzsamos földi dióolaj-szap- pana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben a következő magyarországi raktarak- ban kapható:

Budapest: Török József gyógyszer-tára, király-utca 12. szám alatt.

Továbbá: Kochmeister Frigyes utódi, Neruda Nándor és Thallmayer és Seltz gyógyszerészeknél.

Alsó-Rubin. Tyroler Józ. Arad. Ring gyógyszerész, Éles Ármán.

Ar. Maróth, Bittó K. gyógyszer. Bártfa. Toperczer Alb. gy. Balassa Gyuzsák, Geervenyák gyögyr., Kautz O. gy. Beszterce, Kelp Fer., Flei- scher testvérek. Békés-Csaba. Varságh Béla. Bonyhád, Straicher B. Brassó, Roth Victor, Jekelius N. Miller Gy. gy. Czegled, Bohus L. gy. Csernovicz, Schmirch Ignác, Golichowsky J. gy. Schmeidt és Fontin.

Debrecen, Csanak J. Dr. Rot- schnek v. Emil, gy. Geréhy F. Deés, Brugovitz és Rehák. Dobszina, Balázs S. Eger, Köllner Lőrinc gyógyszer. Eperjes, Osvald D. Eszék, Dienes J. C., David Gy., Gobutzky József gyaz. Fiume, Pavacic testv. gyógyszer. Fogaras, Klein R. gyógyszer. Földvár, Nádhera Pál fia. Hajdu-Böszörmény, Lányi M. gyógyszer. Kősz. Mező-Vásárhely, Kiss Gyula gyógyszer. Kaposvár, Lajpérc Gyula.

Kassa, Eschwig Flodardo Ede, Quirfeldt, K. Strauss D., Nagy G. A., Wandraschek Kár. gyaz. Kismárk, Genersich K. gy. Kőzd-Vásárhely, Fejér L. fia. Kolozsvár, Szék M. gyaz., Kovats P. és fia. Komárom, Fekete Gyula, Kovacs gyaz. Gruber L. Kőrménbánya, Ritter L. J. Lengyeltóti, Harsányi L. Léva, Boleman Gy. Schubert Pál. Liptó-Szt-Miklós, Balló L. gy. Lőcs, Klein Sándor. Lugos, Vörös Lajos gyaz. Makó, Poor A. gy. Laurensky István, gyaz. Maros, István Nándor. Maros-Ujvár, Eresék Újvári S. M.-Vásárhely Kaupp és Eckwert Medgyes, Breckner Károly. Miskolc, Dr. Szabó Gy., Rác Jenő, Ujházy Kálmán gy., Weid- lich Pál. Mohács, Szendrey Jenő gyaz. Munkács, Traier Fr. gyaz. Nagy-Bánya, Haracek József és fia.

Nagy-Becskerek, Weiss Ármán Nagy-Benyed, Kovács Józ. gy. Nagy-Kanizsa, Rosenfeld Adólf Nagy-Károly, Ujházy István Nagy-Kisfalud, Neuhold K. gy. Nagy-Mihály, Lieblch Markus. Nagy-Rócza, Nándor Gyuzsák Nagy-Szeben, id. Misselbacher J. B., Morscher W. F. gyaz. Nagy-Virad, Janky Antal. Nyiregyháza, Koranyi J., Le- derer J., Szpók A. gy. Nyitra, Kovács J., Tombor Kornél gyaz. Oravitsa, dr. Schopper Gy. gyaz. Oszlány, Fiala József gyógyszer. Pápa, Bernmüller Alajos. Pécs, Alt és Böhm, Zach K., Obelko L. Pécel, Lumniczer Károly gyaz. Pozsony, Dr. Adler Rudolf, Erdy István, Soltz Rezső gyaz. Putnok, Fekete Nándor gyaz. Rozsnyó, Feyman László. Sátoralja-Ujhely, Zlinszky J. Segesvár, Misselbacher J. B., Feuchel J. B. Selmecezbánya, Dimák J. E., Sztankay F., Margótyi J. gyaz. Siklós, Nendvich D. gyaz. Sopron, Gruner Jenő gyaz. Szamos-Ujvár, Plesztinár D. gyaz. Szatmár, Böszörményi és Rezu- tick, Bossin J. gyaz. Szász-Bágya, Wermescher Emil gyaz. Szászcsobes, Reinhardt J. K. gy. Szász-Város, Vial Miklós gy. Szeged, Barscsy Károly, Bo- kor A. gy. Dr. Hibay Gy. gyaz. Szt.-Kereszt, Petter K. gyaz. Szepes-Szombat, Gréb J. gyaz. Szepes-Várkony, Staller Nánd. Székes-Fehérvár, Sáy Rezső. Temesvár, Klausmann és Albert Emmer F., Jahner C. M. gyaz. Torda, Dr. Gajdó R. Velis S. gyaz. és fia. Trenosén, Groag Zeigmund. Ujvidék, Stefanovits L., Koda D. Ungvár, Krausz Adólf. Valpó, Deszathly Sándor gyaz. Varsád, Riedl Ferenc gyaz. Vác, Ursinyi A. gyaz. Vaszpyrd, Horváth Pál gyaz. Zágráb, Mittelbach „Salvator“ gyógyszer-tára, Hric A. gy. Zenta, Heissler Ferenc gyaz. Zombor, Gálé Emil, Pálcione G. Zólyom, Stech Lajos gyaz.

Számítatlan hamisított és hamisítások elárúsító sujtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ., es. kir. szabadsalom tulajdonosok Berlinben.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZÁM. 1892.

BUDAPEST, ÁPRILIS 17.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt 12 k. POLITIKAI UJDONSÁGOK együttl. fél évre - 6 k.

Csempén a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt 8 k. POLITIKAI UJDONSÁGOK együttl. fél évre - 4 k.

Csempén a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 k. Kifizetői előfizetésekre a postalgó megfizetésű viteldi is csatlakodó.

Kifizetői előfizetésekre a postalgó megfizetésű viteldi is csatlakodó.

HÚSVÉTI KÉPEK.

A FELTÁMADÁS hite csaknem minden nép hagyományában megvan, feltalálható az a népmesékben s a költők regéiben egyaránt. Nem is csoda. A halál rejtélyes ténye borzalommal tölti el az embereket s a remény szívesen fogadja a költői vigaszt, hogy a halál az álom testvére, s minden szenvedésért kárpótlást ígér abban a jövőben, mely a feltámadás után ígérkezik. De talán sehol sem alkotja a vallásnak oly lényeges részét a feltámadás hite, mint a kereszténységben, mely hívőinek buzgalmat és lelkesedését a túlvilághoz kapcsolja.

Krisztus feltámadása, a mint azt a szent könyvek elbeszélnek, nemcsak a vallásalapító egyéni életének csodás mozzanata, de ennek a vallásos világnézetnek is fő ereje. A vallásos költészet és művészet kiváló előszeretettel is foglalkozott mindig Krisztus feltámadásával, a kereszténység történetének minden korszakában.

A modern költészet és művészet sem szűnik meg újra és újra visszatérni a feltámadás nagy eszméjéhez, melyben a keresztény vallás istenemeri megalapítójának megdicsőülése mellett az eszmék diadalát is ünnepli.

Az újabbkori vallásos festészet kitűnő képviselője, a francia Bouguereau, — kinek esetét Madonnái oly népszerűvé tették, — egyik festményéhez szintén Krisztus feltámadásából merítette tárgyát, poétikusan, és mély érzéssel. Nem magát a feltámadás jelenetét festette le, hanem azt az ünnepélyes, megható pillanatot, mikor a szent asszonyok, a fájdalmas anya és társnői, húsvét kora reggelén elmennek a sírhoz, hogy ott imádkozzanak, s egyszerre fényes, hogy az Úr feltámadott.

A halált követő megvigasztalódás, a túléletbe vetett megnyugvás és hit eszméjét hirdeti a francia művész festménye, kinek esetét mindig valódi vallásos lelkesedés vezeti, s jóval magasabb pozíra helyezi őt, mint korunk legtöbb egyházi festőjé, kik a bibliai történet vagy legenda adatait csak alkalmul használják, hogy régi sablon szerint, vagy pedig realiztikus avagy épen naturalisztikus művészettel még egy-egy szent tárgyú képet fessenek. A mai fejlett izlést és finomult érzést a vallásos ábrázolásban is az eszme, költészet és teljes művészet hatja meg. A vallásos hangulatnak kifejezője másik képünk is, a „Kyrie eleison“, Hall Bernard fest-

A SZENT ASSZONYOK KRISZTUS SÍRJÁNÁL. — BOUGUEREAU FESTMÉNYE.